

**T.C.
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**KIRSAL KALKINMADA KÜLTÜREL EKOLOJİ YAKLAŞIMI:
ISPARTA İLİ EĞİRDİR İLÇESİ GÖKTAŞ MAHALLESİ
UYGULAMASI**

Şekibe ŞANAL

**Danışman
Doç. Dr. Fatma Handan GİRAY**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI
ISPARTA - 2019**

© 2019 [Şekibe ŞANAL]

TEZ ONAYI

Şekibe Şanal tarafından hazırlanan “Kırsal Kalkınmada Kültürel Ekoloji Yaklaşımı: Isparta İli Eğirdir İlçesi Gökteş Mahallesi Uygulaması” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak başarı ile savunulmuştur.

Danışman

Doç. Dr. Fatma Handan GİRAY
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Bahri KARLI
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Jüri Üyesi

Prof. Dr. A. Sema GÜN
Ankara Üniversitesi

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Yusuf UÇAR

TAAHHÜTNAME

Bu tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını ve kullanılan tüm literatür bilgilerinin referans gösterilerek tezde yer aldığını beyan ederim.

Şekibe ŞANAL

N. Şanal.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇİNDEKİLER	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR.....	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Kavramsal Zemin	2
1.1.1. Ekolojinin tanımı	3
1.1.2. Ekolojinin kapsamı	4
1.1.3. Ekolojinin tarihçesi	4
1.1.4. Ekolojinin temel ilkeleri	7
1.2. Kültürel Ekoloji.....	8
1.2.1. Kültürün tanımı.....	8
1.2.2. Kültürel ekoloji tanımı.....	9
1.2.3. Çingenelerin tarihi geçmişi ve kültürü.....	12
1.2.4. Çingenelere yönelik algılar.....	13
2. KAYNAK ÖZETLERİ	15
2.1. Kültürel Ekolojiyi Ele Alan Bilimsel Çalışmalar	15
2.2. Çingeneleri Ele Alan Bilimsel Çalışmalar	20
2.3. Eğirdir Gölü ile İlgili Bilimsel Çalışmalar	21
3. MATERYAL VE YÖNTEM	23
3.1. Materyal.....	23
3.2. Yöntem	23
4. ARAŞTIRMA BULGULARI	26
4.1. Gözleme Dayalı Bulgular	26
4.1.1. Göktaş mahallesi genel bilgiler.....	27
4.1.2. Göktaş mahallesi alt yapı ve kamusal hizmetler.....	44
4.1.3. Göktaş mahallesi adetleri.....	47
4.1.4. Yakın yerleşim yerlerinde yaşayanların göktaş mahallesi hakkındaki görüşleri.....	60
4.1.5. Mahalle halkının beklentileri ve kamudaki karşılığı	61
4.2. Analitik Bulgular	63
4.2.1. Demografik bilgiler.....	63
4.2.2. Kültürel ekoloji yargılarına ilişkin frekans dağılımları ve betimsel istatistikler	64
5. TARTIŞMA VE SONUÇLAR	74
KAYNAKLAR	79
ÖZGEÇMİŞ	83

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KIRSAL KALKINMADA KÜLTÜREL EKOLOJİ YAKLAŞIMI: ISPARTA İLİ EĞİRDİR İLÇESİ GÖKTAŞ MAHALLESİ UYGULAMALI ÖRNEĞİ

Şekibe ŞANAL

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Fatma Handan GİRAY

Isparta ili Eğirdir ilçesine bağlı olan Göktaş Mahalle'sinin sosyo-ekonomik yapısını kültürel ekoloji yaklaşımı ile analiz etmek amacıyla gerçekleştirilen bu tez çalışmasında, Göktaş Mahallesi insan ve ekolojinin etkileşimi açısından ele alınarak, göl etrafında kurulu olması itibariyle hem mahalle sakinlerinin etnik ve kültürel yapısının ekolojiye hem mahallenin ekolojisinin mahalle sakinleri üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Özellikle zaman içerisinde gölde ortaya çıkan değişimlerin mahalle sakinlerini nasıl etkilediği, mahallenin kültürel dokusu ile ilişkili olarak analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında kullanılan veriler, ilgili kültürel ekoloji literatürüne dayalı olarak oluşturulan yapılandırılmış görüşme formları ve mahallede iki yıl boyunca düzenli ziyaretler sırasındaki gözlemlerle derlenmiştir. Böylece, mahallenin kültürel ekolojik dokusu ortaya konulmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, Eğirdir Gölü ile Göktaş Mahallesi sakinleri arasında sıkı bir ilişki vardır. Ancak zaman içerisinde gölde yaşanan ekolojik değişimler mahallede yaşayanları derinden etkilemiştir. Göl ekosistemindeki değişim, özellikle ekonomik olarak göle bağımlı olan mahalle halkının ekonomik uğraşlarını ve hayat tarzlarını değiştirmesine neden olmuştur. Eğirdir Gölü, içerisinde ve çevresinde barındırdığı biyolojik ve kültürel değerleri ile ender bulunan alanlardan biridir. Göl her şeyden önce günlük yaşamlarında ekonomik anlamda göle bağımlı olan ve çeşitli şekillerde onu kullanan yerel halk için korunmalıdır. Gölün barındırdığı canlı hayatının devamı, gölden faydalanan insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri ve geleneksel yaşam biçimlerini devam ettirebilmeleri için gölün koruma-kullanma dengesine oturtulması gerekmektedir.

Özellikleri itibariyle kırsal bir alan olan Göktaş, çalışmanın gerçekleştirildiği sırada idari açıdan "mahalle" iken 2018 yılında gerçekleştirilen halk oylaması ile tekrar "köy" statüsüne geçmiştir. Göktaş'ın bölgedeki diğer kırsal alanlardan farklı olarak en büyük dışsal sorunu ve zayıf yanının, civardaki kötü şöhretidir. Bunun yenilememesi, halkın Göktaş dışında sosyal, ekonomik ve kültürel iletişimi ve ilişkiyi kurmasını engellemektedir. Çalışma sırasında tespit edilen Göktaş halkının istekliliği ve kamu otoritesinin olumlu girişimleri ile Göktaş'ın genç nüfusu ve birlikte çalışma geleneklerinin güçlü olması özelliklerinden yararlanılarak Göktaş'lıların örgütlü bir şekilde tekrar su ürünleri faaliyetlerinde yer alması ve peyzajın avantajlarından yararlanarak kırsal turizme yönelik faaliyetlerin planlanması uygun görülmektedir.

Türkiye'nin en önemli göllerinden olan Eğirdir Gölü'nün korunabilmesi ve koruma faaliyetlerinin başarıyla sonuçlanabilmesi için göl ve etrafında yaşayan halk arasındaki ilişkinin tam olarak anlaşılması ve planlamaların buna göre yapılması gerekmektedir. Çok disiplinli ve geniş kapsamlı bir yöntem olan kültürel ekoloji yaklaşımının kırsal kalkınma faaliyetlerinin teşhis ve planlanmasında yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gökteş Mahallesi, Eğirdir Gölü, kültürel ekoloji, kırsal kalkınma

2019, 83 sayfa

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

CULTURAL ECOLOGY APPROACH IN RURAL DEVELOPMENT: APPLIED EXAMPLE OF ISPARTA PROVINCES EĞİRDİR TOWN GÖKTAŞ DISTRICT

Şekibe ŞANAL

**Isparta University of Applied Sciences
The Institute of Graduate Education
Department of Agricultural Economics**

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Fatma Handan GİRAY

This study was carried out to analyse socio-economic structure of Göktaş neighborhood of Eğirdir district in Isparta province through cultural ecology approach which discussed interactions between human and ecology with particular attention to effects the changes in the Eğirdir lake over time on residents of Göktaş in relation to the cultural texture of the neighborhood. The data used in the study were gathered through a structured questionnaire formed based on the relevant cultural ecology literature and observations during regular visits paid to the neighborhood for two years. Thus, cultural ecological texture of the neighborhood was revealed. According to the results, the relationship between the Eğirdir Lake and people in Göktaş Neighborhood is very close. However, ecological changes in the lake over time have deeply affected people in the research area. The change in the lake ecosystem has led to changes regarding economic activities and lifestyles of the people who are economically dependent on the lake. Eğirdir Lake is very special and important in terms of its biological and cultural values. First, the lake should be protected for the local people who are economically dependent on and benefit it in various ways in their daily lives. Balance between protection and use of the lake should be provided for the continuity of the living being in the lake and people who benefit from the lake and maintain their traditional life style.

Although Göktaş is a rural area in terms of its characteristics, it has been a “neighborhood” administratively during the study and became again a village through a ballot initiative in 2018. Unlike other rural areas in the region, the biggest external problem of the people in Göktaş and its weakness is its bad fame and prejudices in the region. As long as it does not overcome, it will not be possible to establish social, economic and cultural communication and relationship other than Göktaş. The willingness of Göktaş’ people and positive attempts of public authority together with young population in the area and strong tradition of working in cooperation are considered appropriate to involve again aquaculture and plan activities for rural tourism by taking advantage of amazing landscape. In order to protect Eğirdir Lake and get succesful results from protection activities it is necessary to understand relationships between the lake and the people live around and planning accordingly. Cultural ecology approach will provide a multidisciplinary and comprehensive base for diagnosis and planning activities in rural development.

Keywords: Göktaş Neighborhood, Eğirdir Lake, cultural ecology, rural development

2019, 83 pages

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans tez çalışmamda beni yönlendiren, değerli katkılarıyla beni destekleyen, karşılaştığım zorlukları bilgi ve tecrübesi ile aşmamda yardımcı olan değerli Danışman Hocam Doç. Dr. Fatma Handan GİRAY'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

FYL-2018-6742 No' lu Proje ile tezimi maddi olarak destekleyen Süleyman Demirel Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Yönetim Birimi Başkanlığı'na teşekkür ederim.

Araştırmamın anket çalışması aşamasında yardımlarını esirgemeyen, her türlü soru ve sorunlarımı sabırla dinleyip, çözüme kavuşturan Gökteş Mahallesi muhtarına, imama ve mahalle sakinlerinin her birine ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Araştırma sürecinde yardımcı olan Eğirdir Kaymakamı Abdullah AKDAŞ'a bilgilerinden dolayı teşekkür ediyorum.

Bilgilerinden faydalandığım, Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürü Şakir ÇINAR'a, Eğirdir Sosyal Yardımlaşma personeline, Eğirdir Tarım İlçe Müdürlüğü personeline teşekkür ediyorum.

Çalışmalarımda yardımlarını esirgemeyen başta Ziraat Yüksek Mühendisi Alamettin BAYAV olmak üzere beni destekleyen arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Tüm öğrenimim boyunca maddi ve manevi desteğini esirgemeyen, hayatımın her aşamasında yanımda olan, sevgili anneme, rahmetli babama ve ablama sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

Bu çalışmamda beni cesaretlendirip, destek olan, yardımlarını esirgemeyen, beni sabırla karşılayan değerli eşime ve çocuklarıma teşekkür ediyorum.

Şekibe ŞANAL
ISPARTA, 2019

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 3.1. Araştırma sorularının ana kapsamı	23
Şekil 4.1. Gökteş mahallesi genel görünüm.....	28
Şekil 4.2. Atatürk'ün imzasının bulunduğu mahalle yerleşim belgesi.....	29
Şekil 4.3. Mahalle sakinleri ile görüşme.....	29
Şekil 4.4. Mahallede evlerin yapımı ile ilgili genel görünüm.....	31
Şekil 4.5. Mahallelinin sahip olduğu tapu tahsis belgesi	32
Şekil 4.6. Mahallede her evin dışında bulunan ocak.....	32
Şekil 4.7. Cinsiyete göre gökteş mahallesi nüfus dağılımı	33
Şekil 4.8. Aile içinde kimin sözü geçer?.....	34
Şekil 4.9. Kadınların işbirliği ile yapmış oldukları ekmeklerin görüntüsü	36
Şekil 4.10. Geçim kaynağı	37
Şekil 4.11. Önceden yaptıkları örme sepetler	37
Şekil 4.12. Balık işleme tesisinde çalışan kadınlar	37
Şekil 4.13. Sepet yapımı ve kullanımını görüntüsü	39
Şekil 4.14. Köyde müzikle ilgilenen yerli halk.....	40
Şekil 4.15. Üretilen sazan balığı stokları	42
Şekil 4.16. Üretilen kerevit stokları	42
Şekil 4.17. Mahalle çocuklarının okuldan görüntüsü.....	46
Şekil 4.18. Köyde düğün ve hazırlıkları.....	53
Şekil 4.19. Pişi yapan kadınlar	56
Şekil 4.20. Dolma yapan kadınlar	57
Şekil 4.21. Kış için erişte kesen kadınlar	57
Şekil 4.22. Hamur dolması.....	58
Şekil 4.23. Haşgeşli ekmek	58
Şekil 4.24. Kurulmuş balık	59
Şekil 4.25. Çakal helvası.....	59
Şekil 4.26. Çapak dolması.....	60

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 4.1. Yıllara göre göktaş mahallesi nüfusu.....	33
Çizelge 4.2. 2010-2016 Yılları avlanan türler ve miktarları (kg)	43
Çizelge 4.3. Görüşülen aile ferdine ait demografik bilgiler.....	64
Çizelge 4.4. Ulaşım ile ilgili sorular	65
Çizelge 4.5. Ekonomi ile ilgili sorular	66
Çizelge 4.6. Eğitim ile ilgili sorular	67
Çizelge 4.7. Sosyal sağlık yardımı ile ilgili sorular	68
Çizelge 4.8. Kamu hizmetleri ile ilgili sorular	69
Çizelge 4.9. Sosyal ilişkiler ile ilgili sorular	70
Çizelge 4.10. Yerleşime bağlılık ile ilgili sorular	71
Çizelge 4.11. Kültürel aktiviteler ile ilgili sorular	72
Çizelge 4.12. Ticari hizmetler ile ilgili sorular	73

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

DSİ	Devlet Su İşleri
km	Kilometre
MS	Milattan sonra
MÖ	Milattan önce
Ort.	Ortalama
SS	Standart sapma
SSK	Türkiye Sosyal Sigorta Kurumu
TAGEM	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
vd	Ve diğerleri

1. GİRİŞ

Ekoloji, canlıların birbirleriyle ve maddi çevreleriyle olan çok yönlü ilişkilerini inceleyen; en uygun çevresel koşullar altında yaşayabilmeleri için araştırmalar yürüten bilim dalıdır. Var olan her şey birbirini etkilemekte ve birbirinde etkilenmektedir. Bu etkileşimin sağlıklı olması, ekolojik dengenin bozulmadan devam etmesini sağlamaktır (Feyzioğlu, 2011).

İnsanları diğer tüm canlılar gibi varoluşundan itibaren çevre ile iç içedirler. Doğa olaylarının çevreye verdiği değişimin insan-çevre ilişkisinde de aynı çerçevede geliştiğini söylemek mümkündür. Bir ormanın yakınında yer alan bir göl nasıl ki ormanın ve yer aldığı bölgenin iklimine etkide bulunuyorsa, aynı şekilde doğanın yapısı insanı ve insan kültürünü de doğrudan etkilemektedir.

İlk olarak Antropolog Julian Steward (1955), kültürel ekolojiyi, insanların bu kadar geniş bir çevreye nasıl uyum gösterdiğini anlamak için kullanmıştır. Steward, 'Çok hatlı doğrusal evrim teorisi' nde doğal çevrenin, doğal yaşam alanını kullanan topluluklarda insanın varoluş davranışı üzerinde, gelişen siyasal ve toplumsal yapılarının etkisi olduğundan bahsetmektedir. Steward'a göre, benzer fiziki koşullarda gelişim, kültürel seçimlere göre farklı olabilir. Zira benzer fiziki koşullarda farklı toplumlar çevreye uyum sağlayabilmek için birbirinden çok farklı stratejiler geliştirebilirler ve bu stratejiler o toplumun başarılı ya da başarısız olmasını büyük ölçüde etkilemektedir.

Kültürel ekolojik yaklaşım ekosistem içerisinde özellikle yiyecek üretimi, barınma ve demografik değişkenlerin doğal kaynaklara yaptığı baskıyı ele alır ve dolayısı ile sürdürülebilirlik önemli bir konu olarak ön plana çıkar. Butzer (1994)'a göre kültürel ekolojistler insanın ekosistem içerisindeki rolü ve doğal kaynakları kontrol etmesini, insanların yaşam biçimlerinin doğaya etkilerini, kültürel davranışların çeşitliliği ve demografik değişimlerin etkilerini inceler.

Kültürel ekoloji bağlamında oluşturulan araştırmaların birçoğu genel olarak küçük toplumları ya da toplulukları ele alır. Bu yaklaşımın temel kavramları olan ekoloji,

uyum, kültür bölgesi, geçim şekilleri ve çevresel denge gibi kavramların en iyi küçük toplumlarda gözlenebileceğine inanılmaktadır (Arı, 2003).

Bu tez çalışmasının ana amacı, insan ve çevre arasındaki ilişkileri inceleyen kültürel ekoloji yaklaşımının teorik ve kavramsal çerçevesini kırsal kalkınma açısından tartışmak ve bir alan çalışması ile uygulamaktır. Bunun yanı sıra uygulama alanı olarak seçilen Isparta'nın Eğirdir ilçesine bağlı Göktaş Mahallesi sakinlerinin sorunlarını ve beklentilerini belirleyerek yapılacak kalkınma çalışmalarına bir zemin oluşturmak da bu tez çalışmasının amaçları arasındadır. Göktaş Mahallesi'nin seçilmesinin nedeni, etnik ve kültürel olarak Isparta ve Eğirdir'den farklı bir yapıya sahip olması, son dönemde ilde değişik kurumlarca Göktaş'a yönelik projeler hazırlanmaya başlanması ve söz konusu hazırlıkların başarılı olabilmesi için doğrudan faydalanıcısı olacak olan mahallelilerin görüş ve isteklerinin bilinmesinin ve plana dâhil edilmesinin zorunlu olduğu ön kabulüdür. Böylece, hem kültürel ekoloji yaklaşımının kırsal alanda bir uygulaması yapılacak hem Göktaş Mahallesi'nde yapılacak kalkınma uygulamalarına bir zemin oluşturulacaktır.

Bu kapsamda çalışmada öncelikle tezin temel kavramsal çerçevesini oluşturan ekoloji ve kültürel ekolojinin tanımı, tarihçesi ve temel ilkeleri açıklanmıştır. Araştırmanın evrenini oluşturan Göktaş Mahallesi sakinlerinin etnik kökeni olan Çingenerin tarihi ve Çingene kültürü hakkında bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın uygulama bölümünde Göktaş Mahallesi'nde yapılan gözlemler, görüşmeler ve anketlerden elde edilen kültürel bulgular açıklanmış ve saha araştırmasından elde edilen veriler analiz edilerek mahallenin altyapı ve kamusal hizmetler ile ilgili bilgileri, sağlık hizmetleri, mahallenin sorunları, istekler ve beklentileri belirlenip sunulmuştur.

1.1. Kavramsal Zemin

“Ekoloji” terimi canlıların birbirleriyle ve çevreleriyle olan ilişkilerini inceleyen bir bilim dalı olarak ortaya çıkmış, bu ilişkinin değişmesiyle ortaya çıkan çevre problemleri sonucu günlük yaşama girmiş, toplum içinde de kullanılan bir kavram halini almıştır. Bu kavramın çok yönlü durumu toplum içinde bir algı karışıklığına

neden olmaktadır. Bu algı karışıklığını ortadan kaldırmak ve kavramın bu tez çalışması kapsamında kullanıldığı bağlamın ortaya konulması için bu bölümünde ekoloji kavramı açıklanmaya çalışılmıştır.

1.1.1. Ekolojinin tanımı

Ekoloji terimi ondokuzuncu yüzyılın ortalarında ortaya çıkmıştır. Etimolojik olarak 'ekoloji' kelimesi, eski Yunancada 'ev(cik), konut, mekân' anlamına gelen 'oikos' ile 'bilim' anlamını ifade eden 'logos' kelimelerinden meydana gelerek 'konut bilimi' veya 'mekân ekonomisi' bilimi anlamlarını ifade etmektedir (Öner, 2006).

Ekoloji terimini ilk kez Alman biyolog Ernst Haeckel kullanmıştır ve 'ekoloji' terimini Yunanca hane ve ev anlamına gelen 'oikos' sözcüğü ile bilim, düzenli veya mantıklı söz anlamına gelen 'logos' sözcüklerinden türetmiştir (Görmez, 1997).

Ekolojinin genişleyen sınırlarından dolayı ekoloji terimine dair birçok tanım yapılmaktadır.

İslam (2000), ekoloji terimini, bir organizmanın veya organizma topluluğunun yaşamı üzerinde etkili olan tüm faktörleri ifade eden bir terim;

Elevli (1998), insan ve diğer canlıların birbirleriyle ve çevreleriyle olan ilişkilerini inceleyen bilim dalı;

Kocataş (1997), doğal varlıkların yapı ve özellikleriyle aralarındaki karşılıklı ilişkileri araştıran bir bilim;

Çepel (1990), canlı-cansız ayrımı yapmadan ekosfer bileşenleri arasındaki etkileşimleri inceleyen bilim dalı olarak tanımlamıştır.

Güvenç(1984), ekolojinin, biyolojinin bir dalı olarak; bitki ve hayvanların çevreleriyle olan ilişkilerini inceleyen bir bilim olarak tanımlandığını, 1970'lerden sonra ise çevre sorunlarının giderek önem kazanması sonucunda insan-doğa ilişkilerini de içermeye başladığını belirtmiştir.

Neyişi (2002), canlıların yaşam temellerini, dolayısıyla doğayı korumanın ilklerini öğreten bir bilim dalı olarak görmüştür.

Görülebileceği gibi ekoloji terimi ile ilgili birçok tanım yapılmakla birlikte ekolojinin, tanımların ortak noktasının canlıların birbirleriyle ve yaşadıkları çevreyle ilişkilerini inceleyen bilim olduğu söylenebilir.

1.1.2. Ekolojinin kapsamı

İnceleme alanı bakımından oldukça geniş olan ekoloji bilimi, bütün bilgi türlerinin ve bilimlerin kullanılmasını gerektirmektedir. İnsana ve doğaya dair ne varsa hepsini kapsamayı hedeflemektedir. Doğa bilimlerinden biyolojinin bir dalı olan ekoloji, zaman içinde sosyal bilimlere de kapsayacak hale gelmiştir (Çepel, 1992).

Ekolojinin sınırlarını çizmek pek mümkün olmamakla birlikte genel olarak ekolojinin konusu, yaşayan organizmaların karşılıklı ilişkileri ve bu ilişkilerin meydana geldiği çevrelerinin incelenmesi olarak belirtilmektedir (Çepel, 1992)

Ekoloji canlı varlıkların hem çevreleri hem birbirleriyle olan ilişkilerini incelemekle yetinmeyip, bütün çevre sorunlarını konu edinen bir bilim dalı haline gelmiştir (Muslu, 2000). Çeşitli türdeki canlıların çevrelerine uyumlu bir şekilde nasıl yaratıldıklarını, yaşayabilmeleri için belirli şartların sağlanması gerektiğini, bu canlı varlıkların besinlerini ve enerji ihtiyaçlarını nasıl karşıladıklarını, diğer türlerle nasıl bir ilişki içinde bulduklarını, bir türün çeşitli fertlerinin nasıl bir organizasyon ve fonksiyon içinde canlı topluluklarını teşkil ettiklerini incelemektedir (Dartma, 2005).

1.1.3. Ekolojinin tarihçesi

Ekoloji bir bilim olarak birkaç yüzyıllık tarihe sahip olmakla birlikte ekolojinin tarihini insanlık tarihi kadar eskidir. Çünkü insanın varoluş için ihtiyaç duyduğu doğa, beraberinde sıkı bir insan-doğa ilişkisini getirmiştir. Terimsel anlamda ekoloji ilk defa 1858 yılında Henry Thoreau tarafından bir mektupta kullanılmıştır. Fakat Thoreau kendisi bu kelimenin herhangi bir tanımını yapmamıştır. Söz konusu terimi 1869 yılında Alman Zoolog Ernst Haeckel kullanmıştır. Haeckel ekoloji terimini, doğanın

ekonomisi ile ilgili tüm bilgileri belirtmek ve bilgilerin de hayvanların organik ve inorganik çevreleriyle olan ilişkilerini kapsadığını vurgulamak amacıyla kullanmıştır (Tosun ve Eser, 1983).

Ekoloji bilimin temellerine ait bulguları birçok bilime temel oluşturan Antik Yunan düşünürlerin öğretilerinde görmek mümkündür. Antik Yunan felsefesinin başlangıcı olan doğa felsefesi bunu kanıtlamaktadır. O dönemde birçok düşünür evrenin ana maddesini doğada aramış ve doğa ile ilgili birçok bilimsel araştırma, doğanın işleyişine dair bilgiler, bilimsel buluşlar yapılmıştır. Antik Yunan düşünürleri sadece doğayı anlamaya ve açıklamaya çalışmakla kalmayıp doğayı her şeyin merkezine koymuşlardır. Ayrıca bazı düşünürler etik, erdem, bilgelik, mutluluk gibi felsefi soruların cevabını da doğada bulmuşlardır. İnsan ve toplum için etiğin doğa ile uyum içinde yaşamak olduğunu savunan düşünürler olmuştur (Şimşek, 2016).

Antik Yunan düşünürü olan Aristo da doğa üzerine şunları söylemiştir: ‘Kainat bir bütündür ve kainatı oluşturan unsurlar sonu olmayan bir madde dolaşımı ile birbirine dönüşmektedirler. Canlı varlıklar yaşadıkları ortama uyum sağlamışlardır. Birbirleri ve çevreleriyle etkileşim halinde olan bu canlı varlıkların aynı zamanda aralarında da yaşam için bir mücadele bulunmaktadır’(Kocataş, 1997).

Antik Yunan Dönemi’den sonra dinin tekrar toplumsal yaşamda ön plana çıkmasıyla birlikte ekoloji alanında bir üretim olmamıştır. Ortaçağ boyunca egemen olan insan-merkezci düşünce doğayı insanın dışında tutarak, doğanın insan için var olduğuna inanmış ve bu doğrultuda bir bakış açısı geliştirmiştir. Ekolojiye dair yazıların Rönesans’tan sonra tekrar ortaya çıkması ekoloji bilimine yön vermiştir. Ortaçağın son dönemlerinde ‘Mekanist Evren Anlayışı’ düşüncesi ortaya çıkmıştır. Bu anlayışın geri planında, Rene Descartes’in zihin-beden ikiliğinde kristalize olan Kartezyen düşünce bulunmaktadır. Descartes’in ‘düşünüyorum, o halde varım’ görüşü modern felsefenin başlangıcı olduğu gibi modern bilimin de başlangıcı sayılmaktadır. Varoluşun düşünceyle açıklandığı bu görüş metafiziği ve dini dışarıda bırakmıştır. Sonrasında ise Darwin’in evrim kuramı, ekoloji biliminde yeni bir çağ açmıştır (Şimşek, 2016).

Bowler (2001)’e göre mekanik dünya görüşü, ‘Bir zamanlar doğa, gizli yapısal güçlere sahip organik bir bütün olarak görülüyorken şimdi insanın istediği gibi oynayabileceği

bir saat mekanizmasının parçasından ibaret bir sistem haline gelir.’ Bu görüş bir zamanlar kutsal sayılan doğanın artık metaya dönüşme sürecini temsil etmektedir. İnsanın isteği doğrultusunda dönüştürülebilecek bir doğa birçok sorunun da doğmasına neden olmuştur. Bu düşünce insanın doğayı baskı altına almasını sağlamaktadır.

Descartes’in dış dünyaya ilişkin başlıca imgesi makinedir. Makine imgesi her şeyin denetlenebilir olduğu inancının yanı sıra teknolojik bir bakışa has, dar ve araçsal doğa görüşünü de onaylamaktadır (Plumwood, 2004). Descartes’teki makine görüşü, endüstri devriminin önemli bir ayağını oluşturmaktadır. Bu görüş sadece doğanın değil insanın da makineleştiği bir dönemi başlatmıştır (Çiğdem, 1997).

Bu çerçevede, insan-doğa ilişkisi zemininde, akla biçilen yeni rol, ölüm ya da doğru yaşam sayesinde doğal dünyadan kurtulmak veya onun üzerinde yükselmek yerine, insanın doğa üzerinde iktidar kullanmasına imkan tanımaktadır (Plumwood, 2004).

Bu süreçler ekolojinin bilim olarak belirmesinde etkili olmakla birlikte ekoloji biliminin kabul edilmesi asıl olarak, Darwin’in geliştirdiği adaptasyon ile doğal ayıklanma teorisinin 1940’lı yıllarda genetik bilimindeki gelişmelerle birlikte yeniden saygınlık kazanması ve Darwinizm ile genetiğin sentezinin tüm bilim alanlarında etkin olmaya başlamasıyla mümkün hale gelmiştir (Bowler, 2001).

Özellikle 1960’lı yıllarda, çevre sorunlarına ilginin artması ve insanın bizzat doğayı bir tehdit olarak görmesiyle birlikte, ekoloji bilimi saygınlık kazanmıştır. Çevre sorunlarının toplumsal yaşamı etkilemeye başladığı ve bu sorunlara işaret eden hareketlerin belirmesiyle ekoloji bilimi, incelemelerine insan ve onun yarattığı etkileri de dâhil etmeye başlamıştır. Bu bağlamda, insanın da dâhil edildiği ‘insan ekolojisi’ ekolojinin bir yan dalı olarak gelişme göstermiştir. Böylece ekoloji bilimi, insan-doğa ilişkisi ile yakından ilişkili bir söylem alanında kendisine yer bulmuştur (Şimşek, 2016).

Ekolojinin tarihçesi üç aşamada özetlenebilir: ‘bilinçsiz oluş devri’ olarak adlandırılan ilk aşamada insanlar, insan-doğa ilişkilerinin farkında değillerdir. ‘Bilinçlenme dönemi’ olarak adlandırılan ikinci aşama 19. yüzyıldan başlayarak 1965 yılına kadar olan dönemi içine almaktadır. Ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında insanların doğaya bakış açılarının değişmesine, endüstri devrimi (18. yüzyılın sonları ve 19.

yüzyılın başları) ile oluşan sanayileşme neden olmuştur. ‘Bilinçli oluş dönemi" olarak adlandırılan üçüncü aşama, 1965 yılından günümüze kadar olan zamanı kapsamaktadır. Bu aşama dünyada önemli ekolojik problemlerin ortaya çıktığı ve buna bağlı olarak da doğayı bu problemlerden koruma ve kurtarma arayışlarının gündeme geldiği bir dönemdir (Kocataş, 1997).

1.1.4. Ekolojinin temel ilkeleri

Ekolojiyi diğer bilim dallarından ayıran en önemli özellik, canlı varlıkların buldukları ve yaşadıkları ortam ile çevresindeki cansız ortam arasındaki ilişkileri “bütüncül” bir yöntem ile inceleyen bir bilim dalı olmasıdır. Bu da insan merkezci düşüncenin reddi anlamına gelir. Bu bütüncül yöntem 10 temel ilke ile şekillenmiştir. Bu ilkeler kısaca şu şekildedir (Kışlalıoğlu ve Berkes, 2010):

Doğanın Bütünlüğü İlkesi: Hayvanı, bitkisi, canlı ve cansız tüm varlıklarıyla doğa bir bütündür ve yaşam için birbirleriyle etkileşim ve dayanışma içindedir.

Doğanın Sınırlılığı İlkesi: Her ne kadar doğanın kendini yenileyebilme yeteneği varsa da çoğalan nüfusu ve kirlilikleri taşıma kapasitesi sınırlıdır ve doğa sonsuz değildir.

Doğanın Özdenetim İlkesi: Ekosistemler, özdenetim oto kontrol ve geri beslenme işlemleriyle bütünlüklerini ve yaşamlarını kendi sınırı içinde korumaya yönelirler.

Doğanın Çeşitliliği İlkesi: Canlılar arasındaki çeşitlilik her biri birbirine bağımlı bir sistem içinde yaşamın sürekliliğini sağlar.

Doğada Hiçbir Şey Yok Olmaz İlkesi: Bu ilke termodinamik yasasına dayanır ve var olan her madde ve enerji bir şekilden başka bir şekle dönüşür fakat hiçbir yolla yok olmaz.

Doğaya Karşı Elde Edilen Her Başarının Bir Bedeli Vardır İlkesi: İkinci termodinamik yasası olan bu ilkeye göre her enerji dönüşümünde enerjinin bir kısmı iş yapamayacak kadar dağılık bir şekle girer.

Doğanın Geri Tepmesi İlkesi: Fizikteki her etkinin bir tepkisi olduğu gerçeğinden hareketle, doğa yapılan müdahalelere karşı koyma gücüne sahiptir.

En Uygun Çözümü Doğa Bulmuştur İlkesi: Her canlı milyonlarca yıl süren evrim sonucunda en uygun şeklini almıştır ve bu doğanın temel yasası olmuştur.

Kültürel Evrim ve Geleneksel Ekolojiye Saygı İlkesi: Evrim sonucunda son haline gelmiş olan insan, biyolojik evrim sonucunda kültürü yaratmıştır ve bu da bir ekolojik uyumdur.

Doğa ile Birlikte Gitmek İlkesi: Doğanın kendi içerisinde meydana getirdiği ekolojik döngülerini, mevsimlerini göz önünde bulundurmak gerekir.

Yukarıdaki ilkeler birbirleriyle ilişkilidir. Çünkü doğa kendi kendini denetleyen bir bütündür. İnsanın ileriye görmeden, bilinçsizce çevresinde yaptığı değişiklikler, bu bütünün çeşitli dengelerini bozmaktadır. Oysa doğaya aykırı değil, doğayla birlikte ya da doğanın suyuna giderek yaşamak bütün için en yararlı yoldur (Kışlalıoğlu ve Berkes, 1990).

1.2. Kültürel Ekoloji

1.2.1. Kültürün tanımı

Kültür, tarihsel ve toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların; bir topluma veya halk topluluğuna özgü düşünce ve sanat eserlerinin bütünüdür (TDK, 2019).

Kültür kavramı yaklaşık yüz elli yıldan beri kullanılan tekil türden ifade ettikleri olgular bakımından insanlık tarihi kadar eskiyse de bir toplumun toplam yapıp ettiklerini ifade etmek bakımından yeni bir olgudur (Aydın, 2011).

Farklı birçok tanımının yapılması, kültür kavramının karmaşık yapısından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle birçok bilim insanı kültür kavramını tanımlarken,

kültür kavramının farklı bir özelliğini ele alarak tanımlamaya çalışmıştır. Batı sosyal bilimlerinde onu ilk tanımlayan düşünür Edward Taylor'dur. Taylor'a göre ' kültür, insanın toplumun bir üyesi olarak elde ettiği bilgi, inanç, sanat, ahlâk, hukuk, âdet ve diğer yetenekler ile alışkanlıklardan oluşan karmaşık bir bütündür' (Bozkurt, 2004)

Tezcan (1997), kültür kavramının her toplumda ortak olan başka bir deyişle evrensel temel özelliklerini aşağıdaki şekilde aktarmaktadır:

- Sosyo-kültürel biçimler, öğrenilen olgulardır.
- Mantıksal olarak bütünleşmiş, aynı zamanda da işlevsel ve anlamlıdır.
- Kültür, dinamik bir yapıya sahip olduğu için bütün sosyo-kültürel sistemler, sürekli olarak değişirler.
- Simgeler aracılığı ile aktarılır ve kuşaktan kuşağa toplumsal miras olarak aktarılırlar.
- Her kültürün kendisine özgü; bir değer sistemi vardır.
- Kültür, toplumun üyeleri arasında makul, etkin ve otomatik etkileşim sağlar.
- Bireyler, kültürler 'kültürlenme' yoluyla katılırlar.
- Toplumsal kişiliğin doğuş ve oluşumunda egemen bir etmendir.
- Bir toplumu diğerlerinden ayırmaya yarayan bir işarettir.

1.2.2. Kültürel ekoloji tanımı

İnsanlar tarihin ilk çağlarında bile çevrelerini önemli ölçüde etkilemeye başlamışlardır. M.S. 400 yıllarında Atina Bölgesi'nde toprak erozyonu hakkında yorum yapan Plato, bir zamanlar verimli olan sahaların; toprakları, su ve rüzgâr tarafından süpürüldüğü için bu alanlar 'şimdi eskisiyle karşılaştırıldığında hasta bir adamın iskeletine benzer, yerin kalın ve yumuşak örtüsü eriyip gitti ve geriye sadece sahanın çıplak iskeleti kaldı' diyerek bu etkiyi ortaya koymuştur (Jordan-Bychkov ve Domosh, 2003).

İnsanın fiziki çevresini kullanma şeklini, kültür ve fiziki çevre şartları belirlemektedir. Herhangi bir kültür ile onun doğal çevresi arasındaki çok yönlü etkileşim ve ilişki "kültürel ekoloji" olarak tanımlanmaktadır (Korkmaz ve Gürbüz, 2008).

Kültürel ekolojide asıl olan; insanın fiziki çevreyi kendisi için kullanması, ancak bu kullanma sırasında fiziki çevrenin kendisini yenilemesine ve var olan ekolojik dengesini sürdürmesine imkân verilmesidir (Korkmaz ve Gürbüz, 2008). Farklı kültürler, fiziki çevreden farklı şekillerde yararlanmakta ve buna bağlı olarak farklı kültürel ekolojiler ortaya çıkmaktadır (Korkmaz ve Gürbüz, 2008).

Çevresel faktörler, insan faaliyetlerini kısıtlayıcı ya da teşvik edici olarak etkileyen faktörlerden sadece birisidir; ama belirleyicisi değildir. Bu etkileyen faktörler hem çevresel hem de kültürel faktörler olabilir. İklimin sert ya da ılıman olması, yağış miktarı, kuraklık vb. gibi çevresel faktörler insan faaliyetlerini kısıtlayıcı rol oynadığı gibi; siyasal sistemler, diğer toplumlarla olan ilişkiler, teknoloji, inanç sistemleri, sosyal ve ekonomik kurumlar da insan faaliyetlerini ve çevre ile ilişkileri temelden etkilemektedir (Sutton ve Anderson, 2014).

Kültürel ekolojiyi, insanların bu kadar geniş bir çevreye nasıl uyum gösterdiğini anlamak için bir metodoloji olarak kullanan ilk isim Antropolog Julian Steward'dır. Steward, 1955 yılında yayımladığı *Kültürlerin Değişimi Teorisi: Çok Hatlı Doğrusal Evrim Metodolojisi (Theory of Culture Change: The Methodology of Multilinear Evolution)* isimli eserinde 'çevreye uyumla kültür değişiminin yaratılma yollarını' sunmuştur. Steward, gerçek kültürlerden çok soyut olarak kültüre bakmak, kültürel gelişmenin gerçek sürecini aydınlatmayacağını belirtmektedir. Steward'a göre 'doğal yaşam alanını kullanan topluluklarda doğal çevrenin etkisiyle gelişen siyasal ve toplumsal yapılarının insanın varoluş davranışına büyük bir etkisi vardır olgusu', bu düşüncenin temelini oluşturmaktadır (Steward, 1972).

Kültürel ekoloji, bir toplumun çevresine uyumlanma sürecinin incelenmesidir. Kültürel evrim ve çevresel uyum arasındaki ilişkidir. Kültürel ekoloji, insanın kültürel evrimini açıklarken, fiziksel alan, biyolojik ortam, kültürel ortam içerisinde incelemeler yapmış ve yaşama odaklanmıştır. Steward'a göre kültürel ve sosyal evrim, sadece kültür, gelenek, görenek gibi kavramlar ile incelenebilirse de, insanın yaşadığı, ilişkide bulunduğu çevre ile etkileşimlerin de ele alınması gerekmektedir (Steward, 1972).

Steward, özellikle belli fiziki koşullarda çevreye uyum sağlama ve kaynakları kullanma stratejilerinin kültürü nasıl etkilediği üzerinde durmaktadır. Fiziki çevreye

uyum sağlamanın belli davranış Şekilleri mi gerektirdiği yoksa bunun çok çeşitli Şekillerinin olabileceğini mi araştırarak ‘ok hatlı evrim kuramı’ nı ortaya koymuştur. Steward’ ın ortaya attığı bu kurama göre benzer fiziki koşullarda farklı toplumlar çevreye adapte olabilmek için birbirinden çok farklı stratejiler geliştirebilirler ve bu stratejiler o toplumun başarılı ya da başarısız olmasını önemli ölçüde etkiler. Böylece benzer fiziki koşullarda gelişim, kültürel seçimlere göre farklı olabilmektedir (Ateş, 2011).

Kültürel ekoloji kavramı, özellikle Amerikan kültürel coğrafyasına teorik anlamda büyük katkılar yapmıştır. Kültürel coğrafyanın ana inceleme konusu insanın doğayı değiştirmedeki rolü ve kültürel peyzaj iken, kültürel ekoloji daha çok ekolojik sürdürülebilirlik, yiyecek üretimi ve demografik faktörler üzerinde durmaktadır (Butzer, 1989, Aktaran:Arı,2017). Kültürel ekolojik yaklaşım ekosistem içerisinde özellikle yiyecek üretimi, barınma ve demografik değişkenlerin doğal kaynaklara yaptığı baskıyı ele alır ve dolayısı ile sürdürülebilirlik önemli bir konu olarak ön plana çıkar. Kültürel ekolojistler insanın ekosistem içerisindeki rolü ve doğal kaynakları kontrol etmesini aşağıdaki üç Şekilde incelemektedirler (Butzer, 1994, Aktaran:Arı,2017):

- Özellikle insanların beslenme alışkanlıkları, teknoloji, yerleşme, üreme ve yaşama biçimlerinin doğal kaynakları kullanmaya etkileri
- Maddi ve maddi olmayan kültürel değerlere bağlı olan kültürel davranış biçimleri ve eşitliliği
- Demografik değişkenler ve sürdürülebilirlik ile ilişkileri açısından yiyecek üretimi ve bu konudaki değişimler (Butzer, 1990. Aktaran: Arı,2017).

Kültürel ekolojik çalışmalar genellikle küçük toplumları ele almaktadır. Çünkü bu yaklaşımın temel kavramları olan ekoloji, uyum, kültür bölgesi, geçim Şekilleri, evresel denge gibi kavramların en iyi küçük toplumlarda gzlenebileceğine inanılmaktadır. Küçük toplumların içerisinde buldukları doğal çevreye ve genel anlamda değişimlere ve durumlara uyum kabiliyeti, yeni bilgi, teknoloji ve düşünceleri nasıl kabul ya da reddettiklerini anlamak bu tür çalışmaların temel amacıdır (Arı, 2003).

1.2.3. Çingenerin tarihi geçmişi ve kültürü

Türkiye’de yaşayan birçok kültürel ve etnik farklılıklardan biri de Çingenerdir. Çingener Anadolu’ya onuncu yüzyılda gelmiş, o günden bu yana da Anadolu halkıyla iç içe yaşamaktadırlar (Ünaldı, 2012).

Anadolu’daki varlığı uzun bir geçmişe dayanan Çingenerin, Hindistan’dan ayrıldıktan sonra Anadolu’yu bir geçiş noktası ve yaşam alanı olarak seçtikleri bilinmektedir.

Cumhuriyet döneminde ise Lozan Antlaşması çerçevesinde Yunanistan’dan gelen ve sayıları tam olarak belli olmayan Çingene nüfusunun varlığı söz konusudur. Lozan’da imzalanan ‘Nüfus Mübadelesi Sözleşmesi’ uyarınca göç eden göçmenlerle birlikte belirli bir oranda Çingene nüfusu da Türkiye’ye gelmiştir (Kolukırık, 2009).

Türkiye’de genellikle bütün yerleşim yerlerinde gerek göçebe gerek yerleşik olarak yaşayan Çingenerlere rastlamak mümkündür. Çingenerler, buldukları yerlerin belirli semtlerin varoşlarında, kenar mahallelerinde, sağlıksız koşullarda yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Çingenerin önemli bir kesimi ise belirli güzergâh üzerinde ilkbahar mevsiminden sonbahar mevsimine kadar yapacakları yolculuk nedeniyle, kış aylarında barındıkları yerleri terketmek zorunda kalmaktadır (Arayıcı, 2008).

Türkiye’de yaşayan Çingenerin pek çoğu anadilleri olan ‘Romani’ diliyle konuşmakta ve iletişim kurmaktadır. Özgür yaşamayı sevdikleri ve birisinin emri altında çalışmayı sevmedikleri için esnek, sürekli olmayan işleri yapmayı tercih etmektedirler. Yaptıkları işler genel olarak hamallık, seyyar satıcılık, ayakkabı boyacılığı ve müzisyenliktir. Teknolojinin gelişmesiyle geleneksel uğraşları olan demircilik ve kalaycılığı daha az yapmaktadırlar (Ünaldı, 2012).

Türkiye’de İslam inancına sahip Çingenerler, itikadi açıdan kendilerini Bektaşî-Alevî ve Sünnî olmak üzere iki gruba ayırmaktadır. Özellikle göçer durumda olanların pek çoğu Bektaşî-Alevî Müslüman, yerleşik durumda olanların büyük çoğunluğu ise Sünnî Müslüman olarak bilinmektedir (Ünaldı, 2012).

Türkiye bağlamında değerlendirildiğinde; Karadeniz Bölgesinde yaşayanlara Lom, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayanlara Dom adı verilmektedir; bu gruplar hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır. Türkiye’de kamusal söylemde ‘Roman’ olarak tanımlanan ve batı bölgelerinde yaşayan Rom grupları en fazla bilinen Çingene grubunu oluşturmaktadır (Kolukırık, 2008).

Çingenelerin esnek ve mevsimsel işleri tercih ettikleri bilinmektedir. Aslında temel olarak kalıcı işlerden uzak durdukları söylenebilir. Çingenelerin sadece müzikleri ve bununla alâkalı işlerle tanınması aslında topluluk için büyük bir problemdir. Müzik yetenekleri sosyal ve tarihi şartlardan dolayı öne çıkmıştır. Aynı zamanda bir tür ‘pazarlama’ aracıdır. Tekelleşme ve müşterek çalışma metotları Romanlar arasında son derece yaygın bir özellik olarak öne çıkmaktadır. Avrupa’ya vardıkları tarihten itibaren Romanlar, ticaretle ilgilenen sanatçılar ve şahıslar haline gelmiştir. Romanlar geleneksel olarak at satıcıları, bakıcıları ve bekçileri olarak görülmüştür. Tüm Roman ekonomisi serbest meslek, eski yeteneklerin idamesi ve yeni teknolojik ilerlemelere ayak uydurmak için yeni yeteneklerin geliştirilmesi şeklinde süregelmiştir (Kolukırık, 2005).

1.2.4. Çingenelere yönelik algılar

Önyargılar, sosyal etkileşimin çıktılarıdır. Sosyal etkileşim süreci içerisinde birey ve grupların birbirlerine bakış açısı veya kapalılığı önyargıları üretmektedir. Çingene olmayanların, Çingenelere karşı tutumları günlük dilde kullanılan deyişlere girmiştir (Ünaldı, 2012). Bunlardan bazıları şöyledir:

- Çingene çalar, Kürt oynar!
- Bahçeye erik, kapıya Çingene bastırma!
- Yetmiş iki milletin buçuğu!
- Çingeneleşme!
- Çingene pembesi!
- Çingene borcu!
- Çingene kavgası!

Bu tür önyargılar Çingene olmayanlarla Çingenelerin normal ilişki kurmasına engel olmakta, Çingenelerin daha herhangi bir bağlantı kurulmadan ötelenmesine neden olmaktadır. Çingeneler hakkındaki bütün bu olumsuz yargılar onları yeterince tanımamaktan kaynaklanmaktadır (Ünaldı, 2012).

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Çalışmada yararlanılan bilimsel literatür tezin kapsamı gereği kültürel ekoloji, Çingeneler ve Eğirdir Gölü ile ilgili olmak üzere üç ana grupta ele alınmış ve aşağıda sunulmuştur.

2.1. Kültürel Ekolojiyi Ele Alan Bilimsel Çalışmalar

Steward (1955), 'Theory of Culture Change (Kültür Değişimi Teorisi)' isimli çalışmasında özellikle belirli fiziki koşullarda çevreye uyum sağlama ve kaynakları kullanma stratejilerinin kültürü nasıl etkilediği üzerinde durmuş; fiziki çevreye uyumun belirli davranış şekilleri mi gerektirdiği yoksa bunun çok çeşitli şekillerinin mi olabileceğini araştırarak bulduğu sonucu 'çok hatlı evrim kuramı' olarak adlandırmıştır. Bu kurama göre, benzer fiziki koşullarda yaşayan farklı toplumlar çevreye uyum sağlayabilmek için bir birinden çok farklı stratejiler geliştirebilmektedirler ve bu stratejiler o toplumun başarılı veya başarısız olmasını önemli ölçüde etkilemektedir.

Butzer (1990), 'The Realm of Cultural-Human Ecology: Adaptation and Change in Historical Perspective', adlı çalışmada, insanlar, kaynaklar ve mekân arasındaki ilişkiyi anlamak için coğrafya ve antropolojideki köklere inmek gerektiği üzerinde durmuştur. Kültürel ekolojiyi anlayabilmek için insanların nasıl yaşadıklarına, ne yaptıklarına, ne kadar süreyle ve hangi çevresel kısıtlamalara odaklandığı, insan davranışının kişisel bir boyuta sahip olup bilgi akışına, değerlere ve hedeflere bağlı olduğunu vurgulanmaktadır.

Butzer (1994), 'Toward A Cultural Curriculum for The Future: A First Approximation, Re-Reading Cultural Geography' adlı çalışmada coğrafyanın diğer bilim dalları gibi bir etkileşim içinde olduğunu anlatmaktadır. Çalışmanın yapıldığı yıllar itibariyle kısa sürede hızla ilgi çeken kültürel ekoloji sayesinde disiplinlerarası bir araştırma ile coğrafyacılar, antropologlar, sosyologlar ve tarihçilerin ortak bir zeminde çalışma gayretleri üzerinde durulmaktadır.

Çiğdem (1997), ‘Toplum Doğa ve Eko-Politik Hareketler’ adlı çalışmasında, öznesi insan olan doğada birçok sorunun olduğu, bu sorunların da bir tarihinin olduğu ve bu tarih içinde insan- doğa ilişkilerine giren teknoloji üzerinde durmaktadır. Teknolojik etkinlik, insanın türünün korunması, türün yeniden üretim sağlaması, biyolojik, fiziksel ve iktisadi ihtiyaçların karşılanması insanlık tarihinden beri zorunlu ilkel ihtiyaçlarındandır. Örneğin, avlanma tekniği ortaya çıktığında insan av için teknolojik aletler üretir, soğuktan korunmak için giyim tekniği geliştirir. Bu çalışmada, ekoloji, doğa, birey, toplum, teknolojik devrim gibi kavramlarla ekolojik hareketler anlatılmaktadır.

Kocataş (1997), ‘Ekoloji ve Çevre Biyolojisi’ adlı çalışmada bilginin insanı farklı ve güçlü kıldığı çağımızda temel teknolojik kavramlar, ekoloji ve uyum, karasal ekoloji, deniz ekolojisi, popülasyon ekolojisi, komünite ve ekosistem ekolojisi, kent ekolojisi, çevre kirliliği ve kontrolü üzerinde durmuştur.

Elevli (1998), ‘Madencilik, Çevre ve ÇED Raporu’nda temel çevresel kavramlar, çevre ve çevresel problemlere genel bakış, küresel ısınma, ozon tabakasının incelenmesi, cevherden metal üretimine kadar temel süreçler ve çevresel etkileri, maden ve tesis atıkları, işletme sahalarının iyileştirilmesi ve çevreye yeniden kazandırılması konularını tartışmaktadır.

Bowler (2001), ‘The Environmental Sciences (Doğanın Öyküsü)’ çalışmasında, coğrafyadan jeolojiye, ekolojiden evrim teorisine kadar uzanan fiziksel ve organik doğayla ilgilenen bilim dallarını incelemiştir. Çalışmada, bilimlerin gelişimini, günlük hayata yansımalarını, düşünce ve davranışlarımızı nasıl etkilediğini, bilim tarihinin sadece buluşların kuru kuruya sıralamadığını, bilimi sosyal bir bağlam içine koyarak, bilim adamlarının kendi gözlemlerini etkileyen kültürel ve profesyonel faktörleri açıklamaya çalışılmıştır.

Arı (2003), ‘Manyas Gölü’nün Kültürel Ekolojisi: Tarihi Süreçte Adaptasyon ve Değişim’ adlı araştırmasında ‘kültürel ekoloji’ yaklaşımını Türkiye’nin Ramsar Sözleşmesi çerçevesinde korunan alanlarından biri olan Manyas Gölü’ne uygulamıştır. Saha çalışmasında, katılımlı gözleme ve etnografik yöntemin kullanıldığı araştırmanın amacı Manyas Gölü’nün içerisinde ve çevresinde barındırdığı biyolojik

ve kültürel değerlerinin çevresinde yaşayan kişiler üzerindeki etkilerini incelemektir. Manyas Gölü gibi kültür mozaığı olan bir sulak alanın her şeyden önce günlük yaşamında ekonomik anlamda göle bağımlı yaklaşık on bin insan için korunması ve koruma faaliyetlerinin insanlar ve diğer canlılarla bütüncül olarak düşünülmesi gerektiğini vurgulayan çalışmada, sağlıklı bir ekosistemin hem biyolojik çeşitlilik ve sürdürülebilir bir kalkınma için hem yerel kültürler için aynı derecede öneme sahip olması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Jordan-Bychkov ve Domosh (2003), 'The Human Mosaic: A Thematic Introduction to Cultural Geography', isimli çalışmada, kültürel coğrafya içinde insan mozağını, kültür bölgesi, kültürel difüzyon, kültürel ekoloji, kültürel etkileşim, kültürel manzara olarak eş farklı bakış açısıyla ele almaktadır.

Bozkurt (2004), 'Değişen Dünyada Sosyoloji-Temeller, Kavramlar, Kurumlar', adlı çalışmada sosyolojinin insanın kendi içinden geçerek, topluma doğru yapmış olduğu entelektüel bir yolculuk olduğunu, bireysel yaşam kalitemizin, toplumsal yaşam kalitemizin, kalitemizden bağımsız düşünülmemeyeceği üzerine çalışmıştır. Çalışmada, sosyolojinin içinde bulunduğumuz değişim süreciyle beraber her şeye rağmen, daha güzel bir dünyanın olabileceğine inananların bilimi olduğu savunulmaktadır.

Plumwood (2004), 'Feminizm ve Doğaya Hükmetmek' çalışmasında, binlerce yıllık batı felsefe geleneği içinde 'akıl' kavramı ile 'ötekiler' denilen sömürge halkları, kadınlar, hayvanlar, bir bütün olarak doğa üzerinde bir bütün oluşturdukları üzerinde durmuştur.

Dartma (2005), 'Kur'an ve Ekoloji', isimli kitapta, çağımızın acilen çözüm bekleyen ve oldukça da karmaşık problemlerinden birisi de ekolojik/çevresel kirlilik olduğu, bu kirliliğin küresel olduğu ve sınır tanımadığını anlatmıştır. Bu küresel kirliliğin, sadece ortaya çıktığı bölgeyi değil, ulaşabildiği hemen her yeri olumsuz yönde etkilediğinden bahsedilmektedir. Çünkü ekolojik kirlilik, neticesi, -insan da dahil olmak üzere- tüm canlı hayatını sona erdirecek türde olan tehlikeli bir problemdir. Söz konusu problemin çözümü için bir takım çevreler tarafından çeşitli görüşler ileri sürülmüş ve önerilerde bulunulmuştur. Bu çalışmada, Kur'an ve sünnetin verilerinde, ekolojik açıdan hayati önem taşıyan bir çok kaide ve kuralın bulunduğu değinilmiştir.

Soykan ve Arı (2006), 'Kazdağı Milli Parkı'nda Kültürel Ekoloji ve Doğa Koruma' adlı çalışmalarında Kazdağı Milli Parkı'nın park çevresinde yaşayan insanları nasıl etkilediğini incelemiştir. Milli park ilanının yerel kültürel ekolojiyi nasıl etkilediğini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, açık sonlu sorularla Kazdağı Milli Park'ında bir saha çalışması yapılmıştır. Yerel doğal kaynak kullanıcılarının milli park ile ilgili perspektifleri ve onu anlayış biçimi anlaşılmaya çalışılmıştır. Yazarlar, park yönetim planlamasında 'yerel halk' ihmal edildiği ve parkın ilanının yerel yaşamı nasıl değiştireceği ve ne tür sosyal, ekonomik ve kültürel sonuçlar doğuracağı üzerinde durulmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Korkmaz ve Gürbüz (2008), 'Amik Gölü'nün Kültürel Ekolojisi' adlı makalelerinde, Amik Ovası'nda yer alan ve 1975 yılında kurutulan Amik Gölü'nün kültürel ekolojisini incelemiştir. Akdeniz Bölgesi'nin doğusundaki Amik Ovası'nda yer alan ve 1975 yılında tamamen kurutulan Amik Gölü'nün kültürel ekolojisi, kurutulan göl alanı ve çevresindeki yerleşmelerde yapılan arazi çalışmalarında 60 yaş üstü insanlarla mülakat ve söyleşilerle tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışma sonucunda Amik Gölü çevresinde yaşayan insanların, kültürel zenginliklerini ve adaptasyon kabiliyetlerini gölün sunmuş olduğu biyolojik değerlerle birleştirerek kendilerine has sulak alan kültürel ekolojisi oluşturdukları görülmüştür.

Kışlalıoğlu ve Berkes (2010), 'Çevre ve Ekoloji' adlı çalışmalarında bir bilimi halklaştırmak için önce o bilimin çok iyi bilinmesi gerektiği düşüncesinden hareketle herkesin günlük yaşamını etkileyen ekolojik konuları herkesin anlayabileceği şekilde ele almış ve temel kavramları basit şekillerde tanımlamışlardır.

Ateş (2011), 'Julian Steward ve Karl Wittfogel İlişkisi: Antropolojik Bir İnceleme' adlı çalışmada, antropoloji biliminin on dokuzuncu yüzyıldan başlayarak çeşitli akımların etkisinde kalışı ve bunun etkileri üzerinde durmuştur. Çalışmada temel soru, Steward'ın, Wittfogel'in düşüncelerini antropoloji biliminin neresine yerleştirdiği ve Steward'ın çok-hatlı evrim teorisini veya kültürel ekolojiyi tanımlarken Wittfogel'in düşüncelerinden ne kadar yararlandığıdır. Wittfogel, devleti tarihte ortaya çıkmış siyasi örgütlerin en kapsamlısı en güçlüsü olarak ele almıştır. Erken devlet teorisine göre, devletin oluşumu, toplumsal aktörlerin karmaşıklaşması, iktisadi bölüşüm meselesinin önemli olduğunu savunmuştur. Erken devlet teorisinin yanı sıra Wittfogel

devletin oluşumunda tarım topluluklarında sulamanın etkin bir güç olduğunu savunmaktadır. Kültürel ekoloji kavramıyla isim yapan Julian Haynes Steward, yukarıdaki Steward (1955) çalışmasında da açıklandığı üzere evrimci kuramı farklı bir bakış açısıyla yorumlamış ‘çok hatlı evrim’ teorisini ileri sürmüştür. Bu kurama göre evrimin yerel koşullara uyarlanmış birden fazla biçiminin olduğunu savunmuş ve belirli kültürlerin çevreleriyle olan ilişkilerini incelemişlerdir. Steward devletin oluşum sürecini açıklarken en önemli etkenin su olduğunu savunmuştur. Wittfogel’in tezi ile kendi tezini karşılaştırıp gerçekten sulama yöntemleri ürün verimini artırmakta, nüfusu çoğaltmakta, artan nüfusun birleşip ortak alanlarda şehirlerin kurulmasını sağladığını belirtmiştir. Ateş, S. (2011) bu çalışmada, Steward’ın fikirlerinin oluşumunda Wittfogel’in tezinden faydalandığı sonucuna varmaktadır.

Aydın (2011), ‘Güncel Kültürde Temel Kavramlar’ adlı çalışmasında güncel hayatta sıkça kullandığımız kavramları ele almıştır. Eserin adında kullanılan ‘Güncel Kültür’ ifadesi geleneksel-modern olarak yaşamakta olduğumuz kültürü ifade etmektedir. Bu bağlamda seçilen kavramların ortak özellikleri, sosyal-politik, kültürel, siyaset, din, aile, eğitim, felsefe, sosyoloji, antropoloji alanında alanlarında kullanılan terimlerin açıklaması yapılmıştır.

Sutton ve Anderson (2014), ‘Introduction to Cultural Ecology ’adlı çalışmada ekolojinin, canlılar ve çevreleri arasındaki etkileşimin incelenmesi olduğu gerçeğine atıfta bulunarak insan ekolojisinden, insanların farklı biyolojilerinden, farklı kültürlerinden, farklı fiziksel ortamlarının olduğu üzerinde durmuşlardır.

Arı (2017), ‘Çevresel Determinizmden Politik Ekolojiye: Son 100 Yılda Dünyada ve Türkiye’de İnsan-Çevre Coğrafyasındaki Yaklaşımlar’ adlı çalışmasında, insan -çevre arasındaki ilişkiyi tarihsel bir perspektifle ortaya koymuştur. Çalışmada, coğrafyanın insan ve çevre arasındaki ilişkiyi inceleyen bilim olmasından yola çıkarak tarihin ilk dönemlerinden geçen yüzyıla kadar çevresel etkileri incelenmektedir. Sonuç olarak, son yüzyıl içerisinde sosyal, politik, teknolojik yenilikler ve bilim felsefesindeki değişimlerden dolayı insan-çevre coğrafyasına farklı yorumlar yapıldığı üzerinde durulmuştur. Başlangıçta çevresel etkilerin hâkimiyetini savunan çevresel determinizme gösterilen ilk tepkiler insanın, çevrenin sunduğu olanaklar içerisinde, kültürel birikime bağlı olarak farklı seçimler yaptığıdır. Kültürel birikim ve uyum

yeteneğine vurgu yapan görüş aynı zamanda kültürel ekolojinin temelini oluşturmuştur. Özellikle son elli yıldır insan hareketliliğinin artmasından dolayı çevresel algı ve davranışsal coğrafyanın daha önceki yaklaşımları gölgede bıraktığı üzerinde durmuşlardır. Büyük ölçekli projeler ve kültürel yapılar, çevreyi değiştiren unsuru insan olarak ortaya koymuştur ve bu çalışmada küçük yerel toplumların çevreleri ile ilişkilerinde küreselleşme, bölgesel ve ulusal politikalar ile önemli güç ilişkilerinin etkisi altında olduğunun üzerinde durulmuştur.

2.2. Çingeneri Ele Alan Bilimsel Çalışmalar

Arayıcı (2008), 'Avrupa'nın Vatansızları: Çingener' adlı çalışmasında Türkiye dâhil Avrupa'nın değişik ülkelerinde yaşayan Çingene azınlığın genel sorunlarını, geniş kapsamlı analizlerle irdelemektedir. Çalışma, dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Çingener'in Avrupa'ya göçünün tarihsel analizi yapılırken, aynı zamanda sosyo-kültürel ve eğitsel sorunları bilimsel açılarından ele alınmaktadır. İkinci ve üçüncü bölümlerde, Çingene azınlığının yoğun olarak yaşadığı AB'ye üye ülkelerde, Doğu ve Orta Avrupa ülkelerinde ve diğer bazı ülkelerde; Çingenerin güncel yaşamın her alanında karşılaştıkları genel sorunlarının istatistiki verilerle analizi yapılmaktadır. Dördüncü bölümde ise, yaşadıkları toplumsal yapıdaki ırkçılık, her türden ayrımcılık, Çingene düşmanlığı, özellikle de 'soykırım' olayı ve azınlık haklarıyla ilgili uluslararası sözleşmeler gibi konulara açıklık getirilerek çeşitli görüş ve öneriler ileri sürülmektedir.

Kolukırık (2008), 'Türkiye'de Rom, Dom ve Lom Gruplarının Görünümü' adlı çalışmasında Anadolu'daki varlığı uzun bir geçmişe dayanan Çingenerin, Hindistan'dan ayrıldıktan sonra Anadolu'yu bir geçiş noktası ve yaşam alanı olarak seçtikleri, günümüzde ise Rom, Dom ve Lom gruplar olarak Türkiye coğrafyasının farklı bölgelerinde yaşayan çingene gruplarını incelemektedir. Türkiye'de kamusal söylemde 'Roman' ya da 'esmer vatandaş' olarak tanımlanan ve batı bölgesinde yaşayan Rom grupları en fazla bilinen Çingene grubunu oluşturduğu belirtilen çalışmada, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan Lom ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayan Dom gruplarına ilişkin bilgiler verilmektedir. Türkiye'deki Çingene gruplarının (Rom, Dom ve Lom) kültür ve kimlik açıklaması, yaşadıkları bölgelerden elde edilen veriler aracılığıyla yapılmıştır.

Kolukırık (2009), ‘Dünden Bugüne Çingener’ adlı çalışmasında Anadolu topraklarında yaşayan Çingenerin varlığını; Osmanlı, Selçuklu ve Bizans dönemine kadar götürmenin mümkün olduğunu ifade etmektedir. Bu uzun geçmişe karşın Türkiye Çingeneri konusunda yeteri kadar çalışma yoktur. Çalışmada, ‘farklı bir kültür ve kimliği anlama’ hedefiyle, yeniden düşünebilmenin imkânları oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Ünaldı (2012), ‘Türkiye’de Yaşayan Kültürel Bir Farklılık: Çingener’ adlı çalışmasında, Türkiye’de yaşayan birçok kültürel ve etnik farklılıklardan birisi olan Çingenerin onucu yüzyıldan itibaren Anadolu’ya geldiklerini o günden bu güne Anadolu halkıyla iç içe yaşadıklarını ele almıştır. Uzun süredir Anadolu’da yaşamalarına rağmen dışlandıklarını, ötekileştirildiklerini, kimliklerinin halen tanınmadığını, eğitim, öğretim gibi birçok haklardan faydalanamadıklarını tespit etmiştir. Çalışmada, Çingenerin, dünyanın birçok yerinde olduğu gibi Türkiye’de de değişik adlarla anıldığı, onlara büyük önyargı oluşturan, genelde aşağılayıcı ve küçültücü ‘Çingene’ adının birçok atasözü ve deyimlerde olumsuz olarak kullanıldığı gösterilmektedir. Ayrıca, Çingenerin bunca baskıya maruz kalmalarına rağmen topluma uyum sağlamada olağanüstü başarı gösterdiklerini ve kimliklerini korumayı başardıkları da çalışmanın saptamaları arasındadır.

2.3. Eğirdir Gölü ile İlgili Bilimsel Çalışmalar

Akşiray (1961), çalışmasında 1955 yılına kadar Eğirdir Gölü’nde on balık türünün yaşadığını, ancak bu türlerin gölün verimsizliği nedeni ile çok geç büyüdüklerini ifade ederek, gölün daha verimli bir balık faunasına kavuşturulması amacıyla sudak balığının aşılandığını belirtmektedir.

Sarihan (1970), çalışmasında, göle sonradan aşıl原因an sudak balığının gölde en az yedi balık türünü yok ettiğini, geriye kalan sazan, siraz ve eğrez gibi ekonomik balıkların besinlerine ortak olan diğer ekonomik olmayan balık türlerinin neslinin tükendiğini saptamıştır.

Balık ve ark. (2001), çalışmalarında, gölde on balık türünün bulunduğunu, bu türlerden birçoğunun 1950’li yıllarda bildirilen türlerden farklı olduğunu bildirmişlerdir. Ancak balıkçılar tarafından bu türlerden sadece üçünün ticari olarak avcılığı yapılmaktadır.

Yeğen ve ark. (2006), Eğirdir ve Beyşehir Göllerindeki balık faunası üzerine yaptıkları çalışmada, Eğirdir Gölü’nde on üç, Beyşehir Gölü’nde ise on bir türün bulunduğunu saptamışlardır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

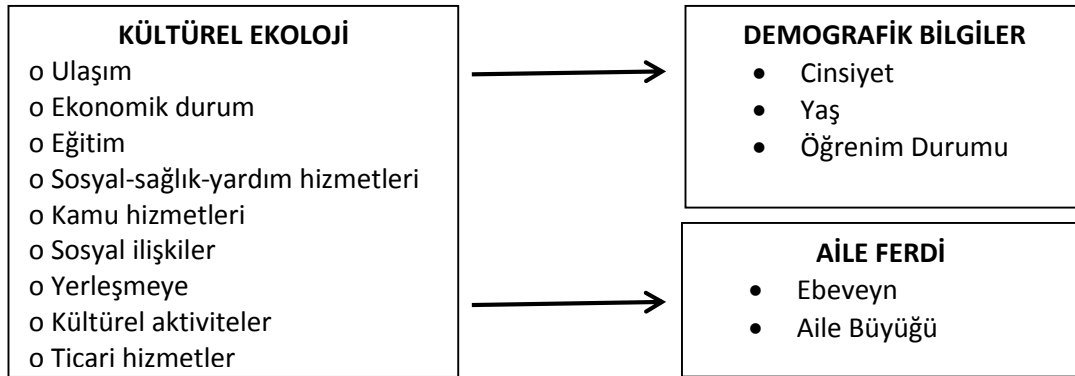
3.1. Materyal

Bu çalışmaya temel oluşturan ve mahallenin kültürel ekolojisini anlamamızı yardımcı olan ilk veriler üç yıllık süre içerisinde Göktaş Mahallesi'ndeki gözlemler ve halkla yapılan görüşmeler ile toplanmıştır. Araştırmanın kapsamını oluşturmakta yararlanılan bu verilerin toplanması için gerçekleştirilen saha çalışmalarında katılımlı gözlemleme ve etnografik yöntem kullanılmıştır.

Daha önce bu bağlamda bir çalışmanın yapılmaması, mahallenin mesafeli ve beklentilerinin yüksek olması sebebiyle çok sayıda ziyaretin ve görüşmenin ardından, belirli bir güven ortamı oluştuktan sonra sohbet ortamında notlar tutulmuş, daha önce kültürel ekoloji yaklaşımını kullanan diğer bilim dallarındaki çalışmalarda geliştirilen anket formlarından yararlanılarak oluşturulan hane halkına yönelik anket formları köyün ileri gelenleri ile de tartışılarak son hali verilmiştir.

3.2. Yöntem

Araştırmanın evrenini, Isparta Eğirdir ilçesine bağlı Göktaş Mahallesi sakinleri oluşturmaktadır. Araştırma kapsamındaki anket çalışmasına, nüfusu 384 olan mahalledeki 138 haneden 118'ü katılmıştır. Hanehalkına yönelik olan anket formları 5'li likert ölçeğine göre düzenlenmiştir.

Şekil 3.1. Araştırma Sorularının Ana Kapsamı

Çalışma kapsamında gözlem ve görüşmelerde etnografik yöntem benimsenmiştir. Etnografi, “insan topluluklarının ilişkilerini ve davranışlarını kendi ortamlarında gözleme, belgeleme ve yorumlama” olarak tanımlanmaktadır (Akturan, 2007). Etnografik çalışmalar antropoloji, sosyal bilimler ve daha birçok alan tarafından kullanılmaktadır. Etnografik araştırmalarda esas olan, grup üyeleriyle doğrudan ilişki kurulmasıdır. Bu açıdan etnografik araştırmalar kalitatif saha araştırmalarıdır. Bu da bireylerin davranışının olduğu ve geliştiği sosyal altyapıya yönelik dikkat ve duyarlılık içeren bir araştırma tekniğidir (Akturan, 2007). Etnografik araştırmada tek bir olgu için anket, gözlem, kayıt gibi birden fazla yöntem kullanılabilir.

Etnografik araştırmada araştırmacı incelenen kültürün, grubun bir parçasıdır ve bu kültür tarafından etkilenmektedir. Etnografik araştırmanın dört temel prensibi vardır (Akturan, 2007):

1. Araştırmanın doğal ortamda yapılıyor olmasıdır. Başka bir deyişle etnografik araştırma kişileri köylerinde, evlerinde, tarlalarında, sosyalleşme mekânlarında gözlemleyerek doğal ortamlarındaki davranışlarını anlamayı gerektirmektedir. Böylece kişiler gerçek dünyalarında gerçek tavır ve tutumlarıyla tanımlanabilmektedir.
2. Araştırmacı, etnografik araştırma sürecinde dünyayı karşısındakinin gözünden görmeye çalışır. Bu varsayım, çalışmaya konu olan kişilerin sembolik dünyaları anlaşılmadan kişilerin sosyal davranışlarına yönelik bir betimleme geliştirilmeyeceği görüşüne dayanmaktadır. Bu varsayım doğrultusunda araştırmacı, kullanılan dili, jargonlarını, kelimelerin özel kullanımlarını bilmelidir.
3. Araştırmacının, kişilerin günlük yaşamlarının içinde yer alması ve olayları tecrübe etmesidir. Dolayısıyla araştırmacı gerçek zamanlı gelişen olaylara tanıklık ederek gerçek zamanlı bir öngörü geliştirme ve bu veriler ışığında sistematik analizler yapabilmek imkânı bulmaktadır.
4. Araştırmacının kültürel ve sembolik anlamları, yerel kuralları, gelenek ve görenekleri bilmesi ve anlaması gerektirir.

Böylece, problemler bizzat onları yaşayanların gözü ile görülmeye çalışılacaktır. Bir zamanlar Göktaş Mahallesinin geçim kaynağı olan Eğirdir Gölü, hastalık sonrası halkın geçim kaynağını nasıl etkilediği etnografik yöntemle araştırılacaktır. Etnografik

Çalışmada gl etrafında yaşayan insanların günlük yaşamları ve onların dünyayı algılayış Şekilleri ele alınacaktır.

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Gözleme Dayalı Bulgular

Çalışmanın bu kısmı 2015 ila 2018 yılları arasındaki üç yıllık süreç içerisinde arasında Göktaş Mahallesi'nde yapılan gözlemler ve görüşmelerden elde edilen bilgilerle oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında gözlem ve görüşmelerde etnografik yöntem benimsenmiştir. Bu bölümde yer alan bilgiler, Göktaş Mahallesi'nin kültürel dokusunu daha iyi tanıma amacı ile toplanmıştır. Bu amaçla aşağıdaki konulara yönelik veriler toplanmıştır:

- Yerleşim tarihçesi,
- Yerleşme ve konut şekilleri,
- Nüfus yapısı ve göç hareketleri,
- Aile yapısı,
- Önderlik,
- Mahallede yardımlaşma-işbirliği,
- Ekonomik yapı,
- Mülk durumu-mal varlıkları-sosyo ekonomik durum,
- Tarımsal üretim,
- Geçim kaynakları ve zaman içerisinde değişimi,
- Altyapı ve kamusal hizmetler,
- Sağlık hizmetleri,
- Mahallenin sorunları,
- Mahallede yaşayanların istek ve beklentileri
- Yöresel kullanılan kelimeler ve anlamları,
- Yakın köylerde yaşayanların Göktaş Mahalle'si hakkındaki görüşleri,
- Mahalledeki adetler

Bu konulardan bazıları önceden hazırlanmış sorular yöneltilerek yüz yüze görüşmeler şeklinde, bazıları ise gözlemler ve kayıtlardan elde edilen ek bilgilerle elde edilmiştir. Bu bölümün amacı Göktaş Mahallesi'nin kültürel dokusu ve ekoloji içerisinde durumunu anlamaktır. Görüşmelere mahalle halkı ile başlanmış, sonrasında görüşmelerde ortaya çıkan konulara açıklık getirmek için diğer görüşmeler

gerçekleştirilmiştir. Diğer görüşmeler, Eğirdir Kaymakamlığı, Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü, Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü yetkilileridir. Ayrıca mahalleli hakkındaki genel düşünce ve yargıları derleyebilmek için de civardaki yerleşim yerlerinden kişiler ile görüşülmüştür.

4.1.1. Göktaş mahallesi genel bilgiler

4.1.1.1. Mahallenin konumu

Mahalle, Isparta İli, Eğirdir İlçesine bağlı muhtarlık bir mahalledir. Eğirdir İlçesi'ne 14 km uzaklıkta 81.500 metrekare yüzölçümüne sahip Eğirdir Gölü etrafında konumlanmıştır. Eğirdir-Konya karayolu üzerinde 13 km'si asfalt, 1 km'si ise stabilize yoldur. Mahallenin kuzeyi Eğirdir Gölü, güneyi Baybuğan Mahallesi, doğusunda Eğirdir Belediyesi'ne ait hayvanat bahçesi (Rüya Park), batısı ise Sorkuncak Köyü'ne ait elma bahçeleri ile çevrilidir. Göktaş Mahallesi 1999 yılına kadar köy statüsünde iken o yıl köyde yapılan oylama ile mahalle statüsüne alınmıştır, Ocak 2017'de yapılan ikinci bir oylama ile de 28 Mayıs 2018 tarihinde tekrar köy statüsüne geçmiştir. Bununla beraber bu statünün uygulamaya henüz yansımadağı söylenebilir. Bu çalışma, yerleşim birimi mahalle statüsünde iken gerçekleştirilmiş ve o nedenle tez boyunca 'mahalle' tabiri kullanılmıştır.

Şekil 4.1. Göктаş mahallesi genel görünüm

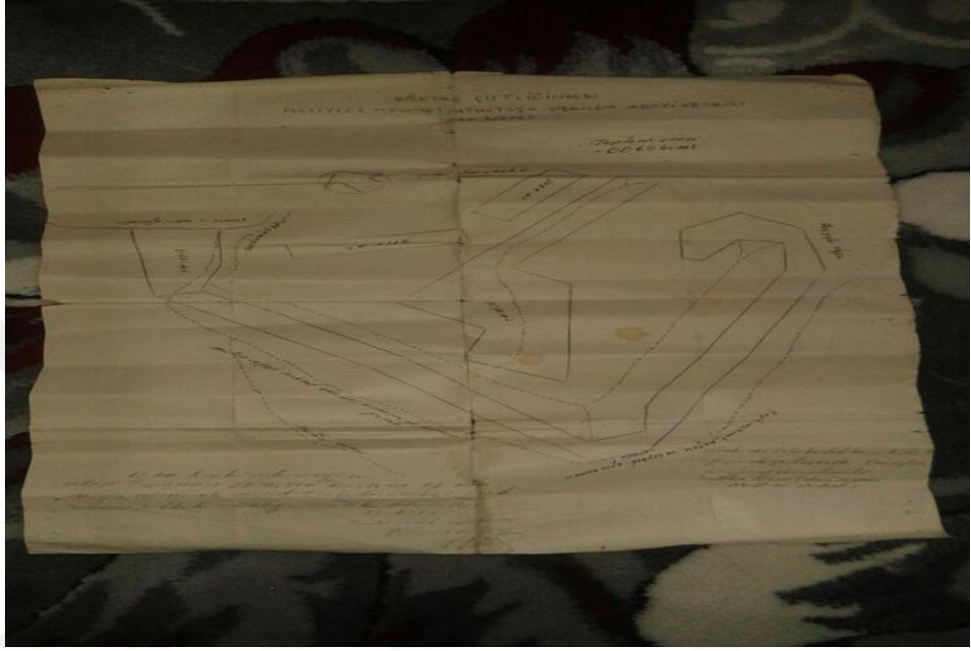
4.1.1.2. Yerleşim tarihçesi

Sözlü olarak alınan bilgilere göre, İran Horasan'dan göç eden Mehmet Çavuş, Mustafa Kemal Atatürk'ün seyisidir. Mehmet Çavuş, kendisinin ve sülâlesinin devamlı göçebe yaşadığını Atatürk'e söylemiş ve Atatürk tarafından kendisine verilen beraatle 1947 yılında Göктаş Çiftliği'ne yerleşmişlerdir.

Abdallar soyundan geldiği aktarılan Mehmet Çavuş'un Fatma ve Sultan adında iki eşi vardır. Sultan'dan on iki çocuğu olmuş, diğer eşi Fatma'nın ise hiç çocuğu olmamıştır. Mahallede o dönemde sadece Mehmet Çavuş ve ailesi varken Fatma Nine'nin bir Çingene ile evli olan yeğenini bu mahalleye getirmesiyle Çingene grubu burada yaşamaya başlamıştır. Fakat Mehmet Çavuş'un diğer çocuklarına düşmanlık yapmıştır. Mehmet Çavuş'un çocukları çok olunca aile genişlemiş ama Çingene ve Abdal grupları arasındaki düşmanlık yıllarca sürmüştür. Aktarılanlara göre, otoriter bir

insan olduğu belirtilen Mehmet avuş'un ingene gruba fazla iyi davranmamış olması da bu düşmanlığı körüklemiştir.

Yıllar sonra 1986 yılında iki grup arasında ilk evliliğin gerçekleşmesi ile gruplar arasındaki iletişim, ticaret ve sosyal ilişkiler başlamıştır.

Şekil 4.2. Atatürk'ün imzasının bulunduğu mahalle yerleşim belgesi

Şekil 4.3. Mahalle sakinleri ile görüşme

4.1.1.3. İklim ve bitki örtüsü

Bölge genel olarak Akdeniz ikliminin etkisi altındadır fakat kışları karasal iklime yakın özellik göstermektedir. Bu karasallığı, göl biraz yumuşatmaktadır.

Mahallede bitki örtüsü olarak Orman İşletme Müdürlüğü tarafından ağaçlandırma yapılan bölgelerde çam ağaçları mevcuttur. Bu alanlar dışındaki yerlerde maki bitki örtüsü hâkimdir. Yakın zamanda gül bahçesi kurulan araziler mevcuttur ancak henüz verime geçmemiştir.

Mahalle sınırları dışında, komşu köylerin elma ağaçları vardır.

4.1.1.4. Yerleşme ve konut şekilleri

Göktaş Mahallesi, evlerin birbirine yakın olması sebebiyle toplu bir yerleşim görünümündedir. Mahallenin bir tarafı göl ile bitişiktir. Mahallenin ortası denilen yerde cami ve okul mevcuttur. Mahallenin içinden ıslah edilmemiş dere geçmesi nedeniyle düzenli bir yol ağı mevcut değildir. Bu sebepten dolayı 'plansız' bir görünüm sergilemektedir. Ayrıca evlerin birbirine yakın olması nedeniyle yol olmayan yerler de yol olarak kullanılmaktadır.

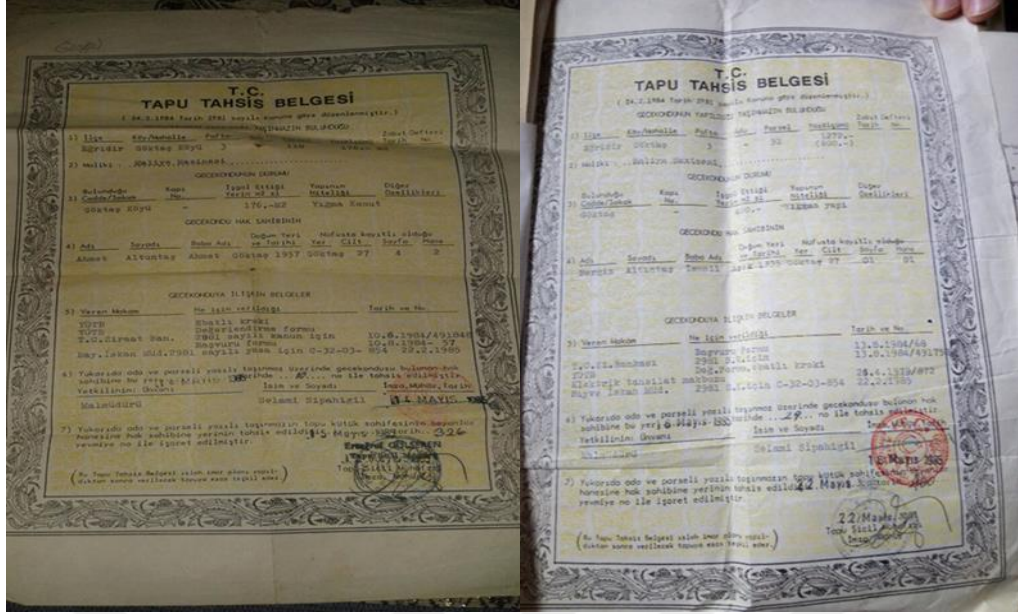
Mahallede yapılaşma kuruluşunun takiben 1947 yılından sonra artmaya başlamış binalar çoğunlukla yığma ve betonerme tek katlı veya çift katlı binalar şeklindedir. İkinci bir katı yapılarının sebebi evlenen çocuklarının oturması amacıyla. Kiraya verme amaçlı ev yaptırılmamaktadır. Kiralık ev bulmak çok zordur bulunsa bile kira ücreti almak ayıp sayılmaktadır.

Şekil 4.4. Mahallede evlerin yapımı ile ilgili genel görünüm

Görüülen kişilerden edinilen bilgilere göre, öncelikle gençler ilk evlendiklerinde kayınbabalarının yanında oturduktan sonra ev yaptırarak ayrılmaktadır. Ev yaptırmak da bir anda olmamaktadır. Önce bir oda ve geçici tuvalet, daha sonraları ekonomik duruma bağlı olarak diğer odalar yapılmaktadır.

Mahallede yaşayan kişilerin tapuları yoktur, tapu yerine geçen tapu tahsis belgeleri mevcuttur.

Şekil 4.5. Mahallelinin sahip olduğu tapu tahsis belgesi

Mahallede her evin balkonunda yemek pişirmek için kuzine sobanın üzerinin harçla dondurulması ile yapılan bir ocak bulunmaktadır.

Şekil 4.6. Mahallede her evin dışında bulunan ocak

4.1.1.5. Nüfus ve göç hareketleri

Göktaş Mahallesi yüz otuz sekiz haneden oluşmaktadır. Mahallede toplam üç yüz seksen dört kişi yaşamaktadır (Çizelge 4.1). Yüz otuz sekiz hane kendi içlerinde

‘Abdallar’ (113 hane) ve ‘Elekçiler’ (25 hane) olarak ikiye ayrılmıştır. Abdallar, İran-Horasan’dan gelen grup, Elekçiler ise; Aksu-Yakaavşar’dan gelen gruptur.

Mahalle, Denizli-Çardak, Antalya-Serik, Senirkent-Taşevi, Aksu-Yakaavşar, Yalvaç-Eyüpler’den göç almakta; genelde iş imkânı dolayısıyla Antalya’ya göç vermektedir.

Çizelge 4.1. Yıllara göre göktaş mahallesi nüfusu

Yıl	Nüfus
2018	384
2017	411
2016	398
2015	366
2014	361
2013	369
2012	312
2011	418
2010	495
2009	463
2008	460
2007	425

Kaynak: TÜİK, 2018

Şekil 4.7’de gösterildiği gibi TÜİK’ten alınan verilerine göre, Göktaş Mahallesi’nde 2018 yılında ikâmet edenlerin 179’u erkek ve 205’i kadındır.

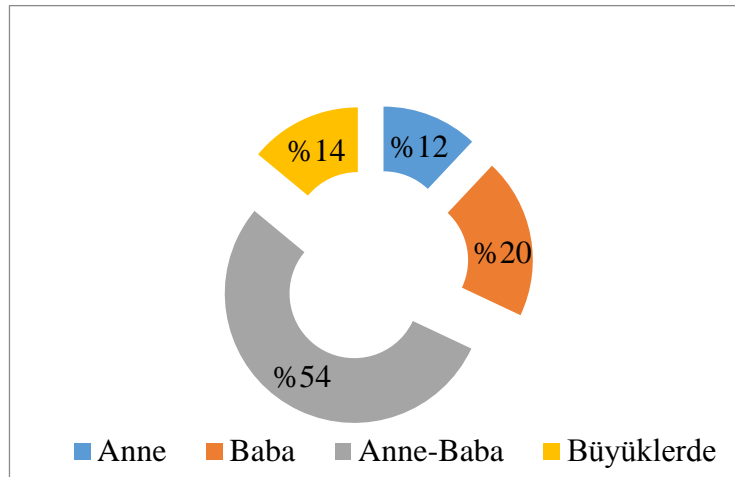

Şekil 4.7. Cinsiyete göre göktaş mahallesi nüfus dağılımı (TÜİK, 2018)

4.1.1.6. Toplumsal yapı

Aile yapısı: Mahallede yapılan görüşmeler ve saha çalışmalarında edinilen bilgilere göre çekirdek aile yapısı hâkimdir. Ankete katılanların çoğu evlidir. Ancak mahallede yaşayan kişilerin medeni durumla ilgili dile getirmek istedikleri bazı noktalar oldu. Örneğin, ‘çocuklarımızı nişanlıyoruz (kızların yaşı en fazla 17, erkekler ise askere gitmeden) fakat düğün masrafı olmasın diye kaçma olayları çok görülüyor.’ Kızın ailesine günün şartlarına göre belli bir miktar başlık parası verilmektedir. Aileler de başlık alabilmek için kaçma olayına biraz sıcak bakmaktadırlar. Kaçma/kaçırma ve küçük yaşta evlilik kadar boşanma oranı da çok yüksektir. Mahallede çoğu kişinin resmi nikâhları yokken 11 Temmuz 2011 tarihinde belediyenin gerçekleştirdiği toplu nikâh merasimlerinde nikâhları kıyılmıştır. Belediye bu kişilere damatlık ve gelinlik hediye etmiştir. Kendisine gelinlik hediye edilen kişiler, bu gelinliklerini düğünlerde para karşılığı kiralamaktadırlar.

Aile içindeki yetki dağılımının kime ait olduğuna dair soruya, görüşülen kişilerin %54’ü anne-baba, %20’si baba, %12’si anne ve %14’ü de aile büyüklerinde (dede-nine) olduğunu ifade etmiştir. Geniş aileler için bakıldığında, aile büyüklerinin yetki ve otoritesinin ağırlığı %14’ten %35’e çıkmaktadır (Şekil: 4.8).

Şekil 4.8. Aile içinde kimin sözü geçer?

Kişilerin iyi bir eşten beklentilerine verdikleri cevaplar ise %86’sı güzel ve bakımlı ve %14’ü de iyi huylu şeklindedir.

Saha ziyaretleri sırasındaki gözlemlere ve anketlerden elde edilen verilerin sonuçlarına göre eş seçiminde 'kendi mahallelerinden olması' aranan bir özelliktir. Bunun nedeni, kendi deyimleriyle 'Biz Abdal'ız bizimle bizim dışımızda kimse evlenmez' görüşüdür. Mahallelinin bu konuda rahatsız olduğu benzer bir olay da; kız isteme ve nişan(lohum yeme) merasimlerine davet edilen mahalle imamının merasim sırasında kız ya da erkek tarafı mahalle dışından ise 'bunlar Abdal'dır, sonra sorun olmasın' gibi konuşmalarıdır. Buna rağmen sınırlı da olsa çevre köylerle evlilik bağı oluşmuştur. Evlilik ile ilgili olarak mahalleye en yakın yerleşim yeri olan Sorkuncak Köyü'ndeki kişiler ile görüşülmüş 'kesinlikle bizim onlarla böyle bir ilişkimiz olamaz.' cevabı alınmıştır. Aynı cevap Göktaş Mahallesi'ne uzak olan Eyüpler Köyü sakinlerince de verilmiştir. Onlara göre de, kimse gönül rızası ile Göktaş'tan kız almaz da vermez de. Erkek tarafı mahalle dışından ise gönül rızası olmadığı için ancak kaçarak evlenebilmektedirler.

Kız ve erkek çocuklar arasındaki miras paylaşımını çoğunlukla Medeni Kanun'a göre yapılmaktadır. Görüşülen kişilerin sadece %14' ü miras paylaşımında erkek-kız ayrımı yaptıklarını ifade etmiştir.

Önderlik: Mahalle, muhtarlık olduğu için kamusal alanda işleri yapan ve yenilikleri getiren kişi muhtar ve imam olarak ön plana çıkmıştır. Mahallede yol, elektrik, kanalizasyon, su, iş olanaklarının (İş-Kur ilanlarının cami hoparlöründen) duyurulması, Kur'an kursu düzenlemesi, cami minaresinin yapılması, yıllardır olmayan cenaze defin işlemleri için gerekli yerlerin yapılmasında imam etkin rol oynamıştır.

Mahallede tarımla ilgili işlerde bir önderlik uygulamasına rastlanmamaktadır. Fakat toplu işlere gidileceği zaman mahallede sekizerli veya onarlı gruplar kuran çavuşlara rastlanılmaktadır.

Yardımlaşma ve işbirliği: Mahalle halkı mahalleleri için yapılan hizmetlerde imece usulüyle çalışma eğilimindedirler.

Mahallede genel olarak aralarında küslük yoksa yakın akraba ve tanıdıklarının işlerinde yardımlaşmaktadır. Mahallede tarım arazileri olmadığı için yardımlaşma birbirlerinin günlük işlerinde olmaktadır (Şekil 6.9).

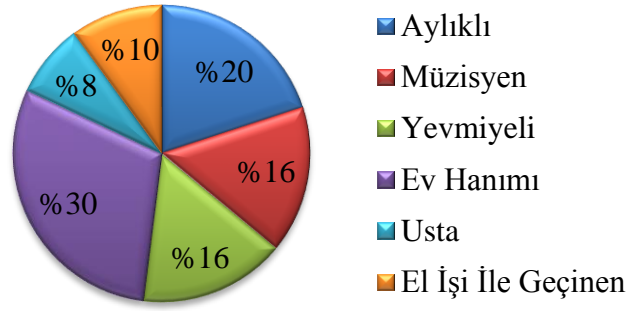
Şekil 4.9. Kadınların işbirliği ile yapmış oldukları ekmeklerin görüntüsü

Ayrıca mahalle halkı gölün kendileri için artık geçim kaynağı olmamasından dolayı beraberce gruplar oluşturarak yevmiyeli işlere giderkende dayanışma içinde hareket etmektedir.

4.1.1.7. Ekonomik yapı

İş ve meslek dağılımı: Ekilebilir ve kullanılabilir arazi olmadığı için halk, mahalle dışında iş arayışı içindedir. Erkekler kış aylarında Antalya'ya giderek otellerde garsonluk ve inşaat işçiliği gibi işlerde çalışmakta, yazın mahalleye dönerek, müzisyenlik, elma toplama, soğuk hava depolarında elma seçimi, balık işleme tesislerinde çeşitli işler, bahçe budama ve inşaat işçiliği gibi gününbirlik işlerde çalışmaktadırlar.

Geçim Kaynağı

Şekil 4.10. Geçim kaynağı

Kadınlarda da durum erkeklerden pek farklı değildir. Göl kenarındaki kamışlardan sepet yapımı ve mahalle satıcılığı (bohçacılık) işlerini 1970'lerin başına kadar sürdüren kadınlar, bugün müzisyenlik, elma soğuk hava depolarında elma seçimi, ev temizliği, balık işleme tesislerinde yevmiyeli işlerde çalışmaktadır.

Şekil 4.11. Önceden yaptıkları örme sepetler

Şekil 4.12. Balık işleme tesisinde çalışan kadınlar

Mahallede görüŖülen kadınlardan ev temizliğine gidenler de GöktaŖ'lı olmaları nedeniyle sorun yaŖadıklarını ifade etmiŖtir. Temizliğe giden GöktaŖ'lı bir kadın: “Eğirdir’de birkaç yere ilan yapıŖtırdım temizliğe gitmek için, beni çağırıyorlar, nerelisin sorusuna GöktaŖ’lıyım deyince beni geri gönderiyorlar. İnsanlar niye böyle bir Ŗey yapıyorlar anlamıyorum?” sözleriyle hayal kırıklığını ifade etmiŖtir.

Eğirdir ve çevre köylerde mahalle halkına yönelik olarak ‘hırsızlık yaparlar, bize zarar verirler’ diye ifade edilen bir önyargı söz konusudur. Mahalleye yakın yerleŖim yerlerinde yaŖayan kiŖilerle yapılan görüŖmelerde de bu önyargıları veya geçmiŖteki olumsuz deneyimleri dile getirilmiŖtir. Örneğin ‘Biz onları iŖçi olarak pek tutmuyoruz. Çünkü onlar, bizim bahçelerimizin yerlerini öğreniyorlar, kasa koyduğumuz, elma koyduğumuz depoları öğreniyorlar sonra hırsızlık yapıyorlar. Daha sonra elma iŖi bitince ağaçların dibine dökülen (yöresel tabirle meysu) elmaları toplayıp satmaktadırlar.’ ifadelerini dile getirenler olmuŖtur.

Mahalle sakinleri çoğunlukla daha uzakta olan Gelendost, Senirkent ve Aksu ilçeleri ve köyelerine iŖe gitmektedir.

Anket sonuçlarına göre mahallede en çok temmuz, ağustos, eylül, ekim ve kasım aylarında iŖe olmaktadır.

Yevmiyeli iŖlere yaŖlılar ve küçük çocuğu olanlar dıŖında sağlıklı olan tüm erkek ve kadınlar gitmektedir. Hatta okul çağında olan iŖ görebilecek genç kızlar ve erkekler de bu gruplara katılıp iŖe gitmektedirler. Dolayısıyla, bu gruptakiler için okul geç başlamaktadır.

Şekil 4.13. Sepet yapımı ve kullanımı görüntüsü

Eğirdir Belediyesi'nden edinilen bilgilere göre, ilçenin Ramazan davulcusu ihtiyacının tamamı Göktaş'tan sağlanmaktadır. Bu iş de mevsimlik fakat getirisi yüksek meslekler arasındadır. Davulculuk işini yapma konusunda her yıl belediye ile bazı tartışmaların yaşanmasına rağmen bu işi mahalleli üstlenmektedir.

Mahallede yapılan işlere bakıldığında, yapılan işin statüsü de mahalle halkının eğitim seviyesi ve sürekli çalışmaya (sigortalı) yönelik işlere yatkın olmadıklarını göstermektedir.

Sürekli çalışılan işlere niye girmedikleri sorusuna 'bizim burdan servis yok, işe nasıl yetişeceğiz, karda kışta nasıl gideceğiz?' gibi cevaplar alınmıştır.

Mermer ocağında veya belediyede çalışan kişilerin bir-iki hafta çalıştıktan sonra işe gittiklerinde işten çıkarıldığını öğrendiği vakalara da rastlanmıştır. Bunun gerekçesi olarak, 'Abdal olduğumuz için bize işyerinde ayrımcılık yapılmaktadır.' veya 'beni işe götüren kişi işten çıktı, ben de çıktım.' cevapları alınmıştır. Genel olarak sürekli işlerde çalışmaya eğilimlerinin olmadığı veya endişelerinin olduğu gözlenmiştir. Mahallede yaygın olan çalışma tarzı serbest, esnek ve kendi kuralları çerçevesindedir.

Mahallede her iki cinsiyette de SSK ve Bağkur'dan emekli olanlar vardır. Bu kişilere sorulduğunda Eğirdir'de 1950-1996 yılları arasında kerevit ve balık işleyen işletmede

(onların deyimiyle fabrika) çalışıp daha sonra eksik gelen günleri kendileri ödeyerek emekli oldukları öğrenilmiştir.

Mahallede başka bir iş kolu müzisyenliktir. Müzik, mahalle hayatının vazgeçilmez bir parçasıdır. Saha çalışmaları sırasında kapısı açık olan hemen her evde saz, org veya darbuka gibi müzik aletlerini çalan kişilere rastlanılmıştır. Müzik, Göktaşlılar için adeta yaşam biçimidir. Erkek ve kadınlar düğünlerde çalgıcılık yapmaktadırlar. Erkekler ayrıca gazino ve müzikli restaurantlarda da çalışmaktadır. ‘Olursa Roman olsun, ille de Roman olsun, o da Allah kuludur, ister çamurdan olsun’ gibi şarkı sözleri ile de serzenişlerini ortaya koyduklarını ifade etmektedirler.

Şekil 4.14. Köyde müzikle ilgilenen yerli halk

Görüşülen kişiler, aralarında on yıl öncesine kadar dilencilik, falcılık veya hırsızlık yapanların olduğunu kabul etmekle birlikte bu işlerin günah olduğunu öğrenince bıraktıklarını ifade etmektedirler.

Mahallede görüşülen kişilerin “araziniz var mı?” sorusuna %92’si hayır cevabını %8’i ise evet cevabını vermiştir. Burada ekonomik değeri olan veya bölge ekonomisine katkı sağlayacak bir bitkisel üretim yapılamamaktadır. Ancak aile ihtiyacına yönelik

dar ürün deseniyle üretim söz konusudur. Yeterli arazi ve mali güçleri olmadığı için ciddi bir tarımsal faaliyetleri yoktur.

Mahallede tarımsal üretime ve doğal çevreye ilişkin bazı tespitler şöyledir:

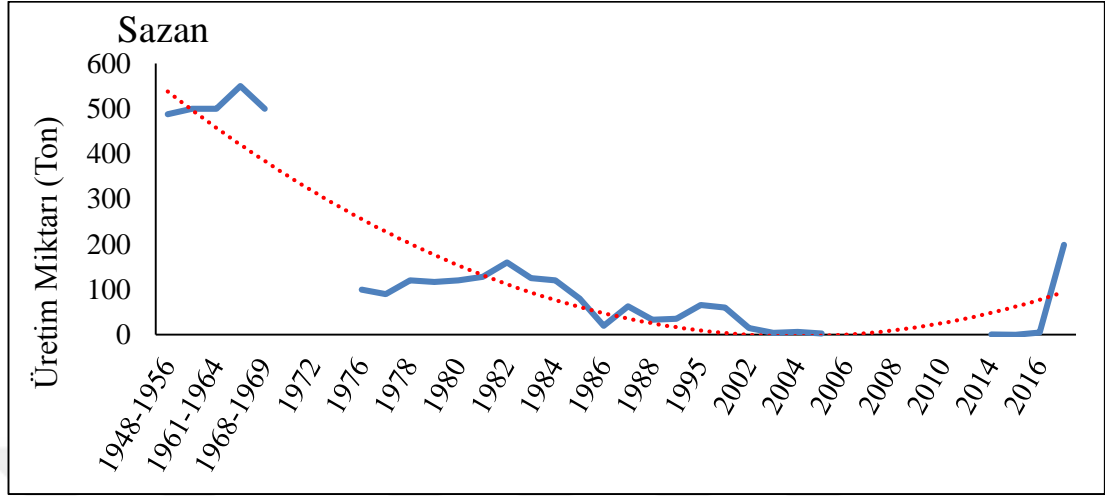
- Elverişli iklim
- Arazi yetersizliği
- Gölün varlığı
- Tarımı bilmemeleri ve özellikle gençlerin ilgisizliği
- Etkileyici bir peyzaj
- Hayvansal üretimde deneyimsizlik
- Genç nüfus
- Alternatif tarım seçeneklerinin tanınmaması
- Yetersiz sermaye
- Yüksek kredi maliyeti

Mahalle halkı, belirtilen olumsuz sebeplerden dolayı tarımsal üretim yapmamaktadır. Eğirdir Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü'nden elde edilen bilgilere göre de Göktaş Mahallesi'nde ekonomik anlamda bitkisel ve hayvansal üretim yapılmamaktadır. Alternatif tarım seçenekleri sunulduğunda (mantarcılık) ise mahallelinin sürekli olarak ilk adımı devletten beklediği, kendi çabalarıyla bir şey yapmadıkları, burada diğer tarımsal üretim faaliyetlerine yönelik eğitim seminerlerinin verildiği fakat halkın arazisinin olmaması ve isteksiz olmaları sebebiyle bir sonuç alınamadığı bilgisine ulaşılmıştır.

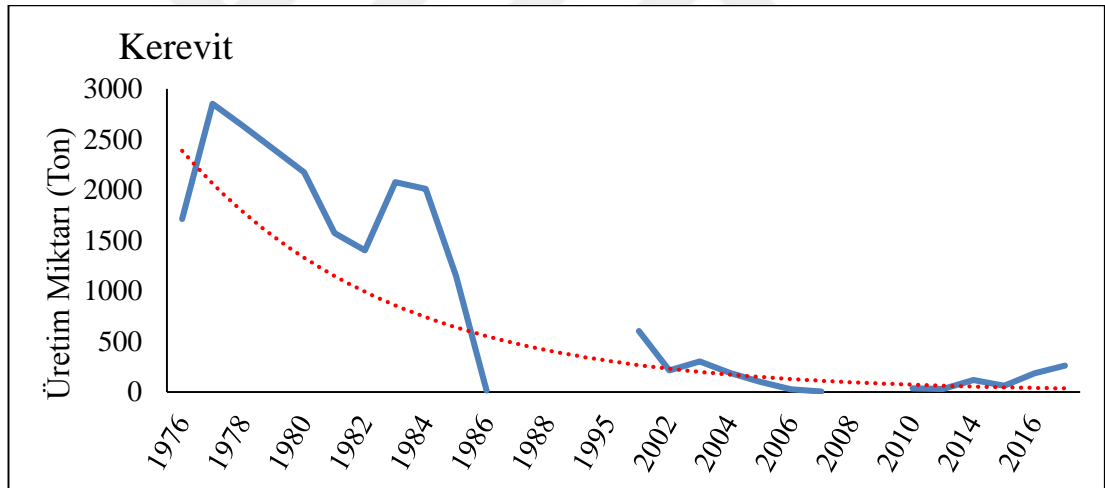
Mahallenin kenarına konumlandığı Eğirdir Gölü'nün gölün sunduğu kerevit ve balık avcılığı 1970 yılından 1985 yılına kadar mahallelinin geçim kaynağı olmuştur. Fakat günümüzde bu temel geçim kaynağı yok olmuştur.

Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü'nden edinilen bilgilere göre, kerevit avcılığı 1970-1985 yılları arasında çok yaygın olup, bu yıllar arası Eğirdir'e katkısı yaklaşık üç milyon dolardır. O yıllar arasında kerevit ve balık avcılığına halkın aşırı yüklenmesi ve son olarak da ortaya çıkan bulaşıcı hastalık sebebiyle bitme noktasına gelmiş ve

2000 yılında bu faaliyetten elde edilen toplam gelir başlangıç dönemindekini ancak %5-6'sı civarında (iki yüz bin dolar) gerçekleştirmiştir.

Şekil 4.15. Üretilen sazan balığı stokları (Su ürünleri avcılığı, TAGEM, 2017)

Şekil 4.16. Üretilen kerevit stokları (Su ürünleri avcılığı, TAGEM, 2017)

Yukarıda bahsedilen ve 'kerevit vebası (*Aphanomyces astaci*)' olarak adlandırılan bulaşıcı hastalığın Çivril'in Işıklı Köyü'nde gölde ortaya çıktığı ve orada avlanmada kullanılan alet ve ekipmanın Eğirdir çevresindeki avcılara piyasa değerinin altında satılması ve Eğirdir Gölü'ne salınmasından itibaren burada da görülmeye başladığı belirtilmektedir. Balık avcılığı da, kerevit hastalığı ve zamansız (küçük balıkların avlanması ve/veya üreme döneminde) avlanmaya bağlı olarak yok denecek kadar azalmıştır.

Mahallelinin 1970-1985 yılları arasında hemen hemen tamamının geçim kaynağı kerevit ve balık avcılığıyken şimdilerde bu oran çok düşmüştür. Bu yıllar arasında mahallede avcılık yaptığı bilinen onlarca kişiden sadece dördü bugün hala belediyenin balıkçılık kooperatifine kayıtlıdır. Sadece bu kişiler izinli avlanma yapmaktadırlar. 2010-2016 yılları arasında Eğirdir Gölü'nde avlanan balık türü ve miktarları aşağıda çizelge 4.2'de verilmiştir.

Çizelge 4.2. 2010-2016 Yılları avlanan türler ve miktarları (kg)

Yıllar	Sazan Balığı	Gümüşi Havuz Balığı	Kerevit	Gümüş Balığı
2010		235.000	7.272	40.800
2011		1.195.534	6.918	
2012		1.093.374	27.291	12.203
2013		650.714	81.007	
2014	823	533.753	118.383	
2015	200	923.537	61.977	
2016	4.924	645.126	186.000	

Kaynak: SAREM, 2018.

Eğirdir Gölü'nde 1970 yılından önce, Kosswig ve Geldiay (1952), Numann (1958), Akşiray (1961) ve Sarıhan (1970) göldeki balık populasyonları üzerine araştırmalar yapmışlardır. 1970 yılından günümüze kadar ise göldeki balık populasyonları üzerine pek çok çalışma yapılmıştır. Eğirdir Gölü'ne sonradan aşılana sudak balığı hızla çoğalarak gölün dominant balık türü olmuştur. 1984 yılında Isparta Su Ürünleri Bölge Müdürlüğü tarafından yapılan çalışmada gölden sazan, sudak ve eğrez (*Vimba vimba*) balıklarının ticari avcılığının yapıldığı bildirilmiştir (Balık vd., 2001).

Bayrak vd. (1991) tarafından yapılan çalışmada göl balıkçılığının sazan ve sudak balığı üzerinde yoğunlaştığı, bu türler ve eğrez dışındaki diğer türlerin neslinin yok olduğu belirtilmiştir.

Göldeki balıkçılık aktiviteleri nerdeyse durma noktasına gelmişken, 1990'lı yılların başında gümüşi havuz balığı (*Carassius gibelio*), 1996 yılında kadife (*Tinca tinca*) balığı, 2000'li yılların başında tatlisu kolyozu (*Chalcalburnus chalcoides*) ve 2002 yılında gümüş balığı (*Atherina boyeri*) Eğirdir Gölü'ne aşılanaştır. Bu türler içerisinde kadife balığı ve tatlisu kolyozu bir gelişme gösteremezken, 1997 yılından itibaren gümüşi havuz balığının ticari avcılığı gölde yapılmaya başlanmış, göle en son

aşıl原因an gümüş balığının ticari avcılığı ise 2006 yılından başlamıştır (Balık ve Çubuk 1998-1999).

Balık vd. (2001) tarafından Eğirdir Gölü'nde yapılan bir çalışmada gölde 10, 2000'li yılların ilk yarısında Yeğen vd. (2006) tarafından yapılan diğer bir çalışmada ise 13 balık (*Cyprinus carpio*, *Carassius gibelio*, *Capoeta pestai*, *Sander lucioperca*, *Vimba vimba*, *Tinca tinca*, *Chalcalburnus chalcoides*, *Pseudophoxinus egridiri*, *Noemacheilus lendli*, *Aphanius anatoliae aratoliae*, *Atherina boyeri*, *Gambusia affinis* ve *Knipowitschia caucasica*) türünün yaşadığı bildirilmiştir. Bu türlerden sudak, gümüşü havuz balığı, kadife balığı, tatlısu kolyozu ve gümüş balığı göle sonradan aşıl原因an türlerdir. Çalışmada gölün endemik türlerinden olan siraz balığının neslinin sudak aşıl原因andıktan sonra yok olma tehlikesine girdiğı, ancak uzun bir aradan sonra gölde ilk defa siraz türünün yakalanmasının bu türün neslinin devamının bir göstergesi olduğu belirtilmektedir.

Günümüzde ise gölün endemik türlerinden olan eğrez ve siraz balığı popülasyonlarında gölde sudak popülasyonunun azalması nedeni ile tekrar bir artış gözlenmektedir. Göle sonradan aşıl原因an balık türleri göl ekosisteminde önemli değişikliklere neden olmuştur (Çubuk vd., 2006).

Son beş yıldır göle yoğun miktarda balık bırakılmakta ve yasaklar sıkı bir şekilde takip edilmektedir. Bu gelişmelerin bir sonucu olarak, avcılığın Eğirdir ve mahalle için tekrar geçim kaynağı olacağı tahmin edilmektedir.

4.1.2. Göktaş mahallesi alt yapı ve kamusal hizmetler

4.1.2.1. Ulaşım

Eğirdir'e 14 km uzaklıkta olan mahallenin 12 km'si Konya–Isparta karayolu üzerindedir. Geriye kalan 2 km'si asfalttan bozulma stabilize yoldur. Mahallenin yolu çok şiddetli kar olmadıkça devamlı ulaşım açıktır. Günde iki kez halk otobüsleri mahalleye gelerek ilçeye ulaşım imkânı sağlamaktadır. Sadece perşembe günleri ilçenin pazarı olmasından dolayı öğlen bir servis daha gelmektedir. Bunun dışında ulaşım ailelerin sahip olduğu araba ve kamyonetlerle araçlarla sağlanmaktadır.

4.1.2.2. İçme suyu

Geçmişte gölden sağlanan içme suyu, 1997 yılından itibaren komşu mahalle olan Konya Bucağı Mahallesi'nden çıkan suyun belediye tarafından şehir şebeke suyuna bağlanmasıyla tedarik edilmektedir. Her evde gölden eve su basmak için motorlu düzenekler mevcuttur.

4.1.2.3. Eğitim

Mahallede 39 öğrencisi ve 3 öğretmeni bulunan bir ilkokul vardır. Öğretmenler için yapılmış lojman yoktur. Öğretmenler Isparta'dan ve Eğirdir'den gelmektedir. Ortaokul ve liseye giden öğrenciler Milli Eğitim Bakanlığının taşınmalı sistemine göre ilçedeki ortaokullardan birisine taşınmaktadır. Sekiz tane lise öğrencisi kendi imkânları ile Eğirdir'deki liselere devam etmektedir. Fakat liseye giden öğrenciler, özellikle kızlar erken evlenme nedeniyle okullarını yarıda bırakmak zorunda kalmaktadır.

Eğitim parasız olsa da kırtasiye, ders gereci, okul forması, ayakkabı, okul dönemi boyunca projelere katılımın getirdiği harcama yükü ailelerin karşılayabileceğinin üstündedir. Ayrıca okul çağındaki çocukların aileleri ile birlikte eylül, ekim, kasım aylarında işe gitmeleri ve evdeki küçük kardeşlerine bakmaları nedeniyle eğitime en az iki buçuk ay gibi bir süre geç başlamaktadırlar.

Göktaş Mahallesi çocuklarının okullarda başarısız olmasının tek sebebi ekonomik yetersizlik değildir. Önyargılar ve diğer öğrencilerin takındıkları olumsuz tavırların öğretmenler tarafından da desteklenmesi gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Mahalle çocukları, taşınmalı gittikleri okullarda sınıfta genelde arka sıralarda veya derse ilgisi az olan grubun olduğu tarafa oturtulmak istediklerini ifade etmektedir.

Temel eğitimde devamsızlık durumlarının sıkı takip edilmesine rağmen Göktaş Mahallesi çocuklarının okula gelmemesi normal karşılanmakta, bu davranışlar çocukları okuldan uzaklaştırmaktadır.

Saha çalışması esnasında, okula uzun süredir gitmeyen bir çocuğun öğretmeni tarafından telefon ile aranıp ‘yarın yazılı var yazılıya katılman gerekiyor’ denildiğine rastlanılmıştır. Bu hiç aranmaması durumu ile karşılaştırılarak bir ilgi olarak değerlendirilebilmekle birlikte, öncesinde hiç aranıp sorulmamak çocuklar ve ailelerinde okulun sadece sınav zamanı gidilmesi zorunlu diğer günlerde ise gidilmesine gerek olmayan bir kurum olduğu izlenimini oluşturmaktadır.

Anne ve babaların eğitim ve öğretim durumu ile yaptıkları meslekler de çocukları eğitime teşvik edebilecek veya mahalle halkına olan önyargıyı azaltabilecek özellikte değildir. Bununla birlikte, görüşmeler sırasında okumaya ve meslek edinmeye hevesli çocukların olduğu ve ne olmak istedikleri sorulduğunda, en fazla verilen cevabın öğretmen veya polis, olduğu gözlenmiştir.

Şekil 4.17. Mahalle çocuklarının okuldan görüntüsü

4.1.2.4. Sağlık hizmetleri

Mahallede Kur'an kursunun bir odasında hizmet veren sağlık evi bulunmaktadır. Mahallenin aile hekimi iki haftada bir Çarşamba günleri öğleye kadar mahalleye

gelmektedir. Mahalleli bunun dışındaki hastalıklarında Eğirdir Kemik Hastanesi'ni ve Isparta'daki diğer hastaneleri tercih etmektedirler.

- Mahallenin sağlık konusundaki en önemli sorunları, mahallede kanalizasyon sisteminin olmamasından kaynaklanmaktadır. Herkes kendi evinin yakınında fosseptik çukuru açmaktadır. Dolunca il özel idaresi gelerek sorunu çözmektedir. Ayrıca, yaz aylarında yoğun sivrisinek ile yol ve ulaşım kaynaklı sorunlar da sağlığı olumsuz etkileyen konular arasındadır. Alt yapının yanı sıra aşağıda belirtilen sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel sorunlar da fiziksel ve ruhsal açıdan sağlık konusundaki riskleri yükseltmektedir.

Mahalledeki sosyo ekonomik sorunların başlıcaları şunlardır:

- İşsizlik
- Göç
- Göç nedeniyle ailelerin parçalanması
- Sağlık ocağının sürekli olmaması

Sosyal-Kültürel sorunların başlıcaları şunlardır:

- Kahvehanenin olmaması
- Sosyal ve sportif tesislerin olmaması
- Çocuklar ve kadınlar için özel bir faaliyetin olmaması
- Park olmaması

4.1.3. Göktaş mahallesi adetleri

Göktaş Mahallesinde kullanılan bazı yöresel kelimeler ve bu kelimelerin anlamları şöyledir:

ABO: Hayret, heyecan ifade eden bir ünlem kelimesidir.

AK EKMEK: Birinci undan yapılmış beyaz çarşı ekmeğine denir. Ev ekmekleri kepekli undan yapıldığı için esmer olurdu. O zamanlar beyaz çarşı ekmeğini ev ekmeğine katık ederdik. Şimdi ak ekmeğin yerini 'Pazar ekmeği' deyimi almıştır.

BABIÇ: Ayakkabı demektir.

BALIK EYLEMEK: Balığı temizleyip pişecek hale getirmek.

BEZ BAĞLAMAK: Bir dilek, bir hastalık nedeniyle dileğin kabul olması için su başlarına, kutsal yerlere ve yakınındaki ağaçlara bez bağlamak.

BICIGAN: El ve ayakta derilerinin yarılarak kan çıkma durumu.

BİDDAK: Giyimine, temizliğine dikkat etmeyen kişilere denir. Hatta kız çocuklarını severken nazar değmesin diye 'biddak' diye severler.

BİŞİ: Orta büyüklükte kalın yuvarlak bir hamurun kızgın bol yağda kızartılmasıyla yapılan mayalı bir çeşit börektir. Bişi hayırlı işlerin ardından, ölenlerin ardından, kazalardan sonra Allah'a şükür için yapılır. Gelen geçen herkese kişi seçmeden uzak yakın herkese dağıtılır.

BÖCÜ-BÖRTÜ: Böcekler ve kurtlar demektir.

BUZATI: Göl kalın buz tuttuğu zamanlarda kullanılan bir araçtır. Bir insanın bağdaş kurup oturabileceği büyüklükte alçak bir iskemle. Ön tarafı yukarı meyillidir. En altına buzda hızlı kayması için kemik yerleştirilir. En iyi kemik köpek kemiğidir. Üzerine oturulduktan sonra uçları sivri demirli iki değnekle, buna 'mizmile' denir, hızlıca gidilir. Göl kalın donduğunda Eğirdir merkeze bununla gidilebilirdi.

BÜTÜN ET: Ziyafet ve düğün yemeğidir. Büyük bir sahanda bulgur pilavı üzerine 3-4 kilogram kadar, büyük parçalar halinde haşlanmış erkeç ya da keçi eti konur. Pilavla beraber yenir. Pilavda, et suyu ile pişer. Bütün eti hali vakti yerinde olan zenginler verir.

CIKKABAK: Olur olmaz söze karışan, bilmediği halde her yerden çıkan, her duyduğunu başkalarına söyleyen kişi.

CIMICIK: Azıcık anlamında kullanılır.

CIVIRZANİ: Herhangi bir kız geçerken kullanılan sözdür.

ÇÖRTÜK OTU: Genellikle buğday, arpa, ekilen tarlalarda olan bir çeşit kokulu ottur. Turşuların üzerine konulur. Turşuya güzel koku verir.

ÇERLEŞME: Konuşma anlamında kullanılmaktadır.

DALAK: Burada bilinen anlamının dışında dalak, el kadar olan peynirler için kullanılır. Taze peynir alındıktan sonra dalak kadar parçalara ayrılır, tuzlanır küp ya da bidonlara salamura yapılır.

DEDE- BABA: Torunların dedeye hitap şeklidir.

DESLEME: Çalma, bir başkasının malını elleme anlamında kullanılır.

DODDİ: Uygunsuz iş yapanların iş arkadaşlarına, yordakçılara denir.

DORAKOTU: Tarhana çorbasının malzemesi içine katılan kokulu bir ottur. Çorbaya özellik katar.

EKŞİLEME: Bol soğan ve salça yağla öldürüldükten sonra balık kafası ve kuyruğunun sirke konularak pişirilen yemeğin adıdır. Orta ateşte uzun süre pişirilir. Balık etinin pişmesi, sakızlaşması tadını artırır. Sirke yerine limon da konulabilir. Sirke ve limon bulamayanlar asmanın saplarıyla ya da erik kurusuyla pişirirler.

ELİKILLI: Çocukları korkutmak için söylenen sanal bir öcü.

EMMİ: Amca anlamında kullanılır.

ENDEKİ: Öyle, onun gibi, o, elindeki anlamlarında kullanılır.

ET MET: Çelik çomak oyununun adıdır.

EVSELEME: Bir şeyi yapmak, yerine getirmek manasında kullanılır.

EVSEYE ZANI: Saate bakma anlamında kullanılır.

EYİ GARI: Hayır anlamında kullanılır.

GAFTİLEME: Çalma anlamında kullanılmaktadır.

GAVİNNE: Eğirdir Gölü' nün özel balığıdır. Sudak atıldıktan sonra ilk tükenen balık o olmuştur. 100-150 gr arasında yağlı havyarlı bir balıktır. Karadenizliler için hamsi ne ise Göktaş Mahallesi içinde Gavinne odur. Daha çok şişte ve saç üzerinde pişirilirdi. Hiçbir yemeği olmayanlar akşama doğru kıyılardan ihtiyaçları kadar tutarlardı. Bolluğundan çok yakalanırdı.'çifter atıver çekiver Gavinne' 'Çifter çifter Gavinne'sözü mahallede çok kullanılır.

GAVRİ HAZIR MI?: Çay hazır mı? Manasında kullanılır.

GEBEN: Yabancı erkek anlamında kullanılır.

GELDE GİDİVİ: Bir yere davet anlamında kullanılır.

GENNE: Kaç-git anlamında kullanılır.

GILDİR PARMAK: Küçük parmak anlamında kullanılır. Mahallede normalden küçük şeyleri anlatmak için Gildir kullanılır.

GİLİVAT: Evlerin önünde asmaların sarması için, demirden ya da tahtadan yapılan çardak.

GIYMICIK: Azıcık anlamında kullanılır.

GURUFLA: Herhangi bir tehlike durumunda kullanılmaktadır.

GUZAT: Polis anlamında kullanılmaktadır.

HARANI: Tencere manasında kullanılır.

HE YA: Evet anlamında kullanılır.

HORDA: Orada anlamında kullanılmaktadır.

KAKIRDAK: Kesilen hayvanların içinden çıkan içyağı ateşte tencerede eritildikten sonra geride kalan kısmına denir. Bir kapta dondurulur, bulamaç, bulgur pilavı pişirilirken katılır.

KAYRAK: El ya da elden daha büyük taşlara denir. Kayrak taşlar gölde sektirilir. Kayrak dilim anlamında da kullanılır. Karpuz dilimine de kayrak denir. Peynir ya da balık kurulduğunda üzerine konulmaktadır.

MAHANA: Bahane anlamında kullanılır.

MEDLANDIRMAK: Dövmek, dayak yemek anlamında kullanılır.

NEMENAZİK: 'Neyime lazım' 'ın değişmiş şeklidir. Başkalarının yaptıklarına karışmam, ne yaparlarsa yapsınlar anlamında kullanılır.

N'OLDU GIY: Bir şey mi var? Anlamında kullanılır.

NIMISLAMAK: Oturmak, dinlenmek, uyumak anlamında kullanılır.

OKUCU: Davet, düğün ve mevlütlerde davet sahibi adına çağırma, davet etme işini yapan kişidir.

PİÇE: Çocuk anlamında kullanılır.

SAKSAĞAN BEYNİ: Taze yoğurtla pekmez karıştırılarak yapılan bir tatlıdır. Ekmeğe banılarak yenilir.

ŞİNİK: Tahıl ve baklagilleri ölçen ölçektir. Bir şinik buğday yedi kg gelir. Bir şinik ceviz dört buçuk kg gelir.

TANGİLE: Sincap ile eşanlamlı kullanılır. Hatta çok hareketli insanlara ve çocuklara tangile gibisin benzetmesi yapılır.

VİRİ: Hayret edilen olaylar karşısında kadın ve kızların kullandığı bir ünlem kelimesidir.

YAĞRIK: Üzerinde kıyma kıyılan, et parçalanan sert bir kütüktür.

VELESBİT: Bisiklet olarak kullanılmaktadır.

İsim Koyma: Çocuğun anne babasının verdiği kararlar genellikle aile büyüklerinin adı verilmektedir. İsim veriliyorken aile büyüğü, çocuğun sağ kulağına ismiyle beraber ezan, sol kulağına ismiyle beraber kamet okumaktadır.

Kırklamak: Bir doğduktan kırk gün sonra çocuğun koltuk altları boynunun altları hafif tuzlanır. Bebek bu tuzla 15-20 dakika bekler sonra banyo ettirilir (bundan önce de banyo ettirilir fakat kırklamak özel bir törendir). Böyle yapınca bebeğin büyüyünce terinin kokmayacağına inanılır. Bir bebeğin kırkı çıkmadan dışarı çıkarılmayacağı inancı vardır. Kırklama işinden sonra akrabalarına gidebilir.

Diş düğünü: Dişi çıkan çocuğa yapılan bir merasimdir. Çocuğun annesi bir kazan aşure yapar bütün mahalleliyi davet ederler, ayrıca imamda anons ederek halkı diş düğününün olduğu eve davet eder. Herkes toplanır, aşure ikram edilir. Aşuresini yiyen kişiler orada bulunan tabağa hediye para koyarlar.

Şekil 4.18. Köyde düğün ve hazırlıkları

Asker uğurlama: Saha çalışması esnasında asker uğurlama nasıl olur? Sorusuna ‘söz konusu vatan olunca bizde akan sular durur. Asker uğurlamamız düğün havasında geçer. Asker gitmeden birkaç gün önce nohutlu yahni, pilav, çorbadan oluşan yemek bütün mahalleliye verilir. Askere kına yakılır. Daha sonra çalgı kurulur, eğlence yapılır. Daha sonra askere gideceği gün imam camiden anons eder, tüm mahalleli caminin önünde toplanır, vedalaşma töreni yapılır bu esnada gelenler askere harçlık verirler. Dualarla askere uğurlanır.’ cevabı verilmiştir.

Kız isteme ve nişan: Erkek evinin belirlediği ya da gençlerin anlaşarak evlenmeye karar vermelerinden sonra, erkek evinin samimi oluşu yakın akrabalarından birkaç kişi kız evine gider. Erkek evinin kızlarını isteyeceğini söyler. Bu arada kız evinin görüşlerini alır, sonuç olumlu ise bir gün belirlerler ve o gün kız isteme merasimi yapılır.

Kız isteme merasiminde kız evi kendi akrabalarını, erkek evi kendi akrabalarını kız evine çağırır. Mahallenin imamı Allah'ın emriyle kızı ister, kız evi cevap verince imam yüzükleri takar, imam makasın kesmediğini söyler, cami için yardım ister.

Nişanda erkek evi kıza kıyafet, yüzük, saat, küpe takar. Kız evi de erkeğe saat ve yüzük takar. Diğer takıları kına gecesinde takarlar.

Takı merasiminden sonra ev çok kalabalık olduğu için dışarıda çalgı çalınır, erkek kadın herkes oynar (mahalleli geneli müzisyen olduğu halde müzisyenlerini başka yerden tutmaktadırlar). Nişanda, erkek evinin getirdiği yirmi, yirmi beş kasa lokum, bisküvit, kola, sakız ikram edilir. Nişan ihtiyaçları, Eğirdir veya Isparta'dan temin edilmektedir.

Düğün: Düğünden bir hafta önce yirmi, yirmi beş genç kızdan oluşan okucular, okuları evlerine dağıtırlar. Oku demek, davetiye anlamındadır. Okucular, herkes için ayrı ayrı hazırlanmış şalvarlık kumaşlar, düğüne gelecek kişilere dağıtırlar. Bu dağıtma esnasında davul ve zurna eşliğinde her evin önünde genç kızlar oynamaktadır. Eşi olmayanlara gömlek verilir.

Düğünden iki hafta önce gönüllüler tarafından bir gün kız evine, bir gün erkek evine düğünde pişirilecek yemek için dağa odun yapmaya gidilir. En fazla odun yapana bayrak takılır ve oduna gidenler davul, zurna ile karşılanır. Odun getirdikleri evde kendilerine yemek ikram edilir.

Kına gecesinden önce erkek evinden, kız evine yük (sandık) gider. Bu yükün içinde düğünde pişirilmesi için keçi, yemeklik malzeme, gelinin kınası, düğünde gelinin giyeceği kıyafetler vardır. Takılarda bu arada gider.

Kına gecesi kız evinde yapılır, kına yakılacağında gelin avucunu açmaz, kaynanası bir hediye verince avcunu açar ve kına kıza ve erkeğe yakılır. Daha sonra kız ve erkek beraber oynarlar, oyunları bitince içi şeker dolu testiye kırarlar, misafirler şekerlerden alırlar. Kız evi tarafından kendisine oku verilenler, hediyelerini kına gecesinde takarlar. Ertesi gün gelinin kınasını yıkamak için göl kenarında kazan kurulumu, gelinin

kınası yıkanır, gelin hamamı yapılır. Davul, zurna eşliğinde gelin evine götürülür ve düğün için hazırlıklar yapılır. Burada geline ağlatmak için şu maniler söylenir:

Çattılar ocak taşını
Vurdular düğün aşını
Çağırın kızın oğlan gardaşını
Tutsun atın başını
Düğün hamamına vardın mı?
Yündüğün taşı gördün mü?
Çağırın kızın oğlan gardaşını
Tutsun atın başını
Nar ağacı boğum boğum
Gelin ağlar öğün öğün
Çağırın kızın annesini
Silsin gözünün yaşını

Düğün günü erkek evinde yemek pişer. Düğün yemeği çorba (genelde mercimek), etli nohut yahnisi, pirinç pilavı, irmik helvasından oluşmaktadır. Yemeği mahalledeki kadınlar yapmaktadırlar. Erkek evinin davetlileri hediyelerini burada takarlar. Yemek bittikten sonra gelin almaya kız evine gidilir. Kız evine düğün öncesi giden sandığın üzerine gelinin kardeşleri oturur bahşiş isterler. Sonra gelini erkek evine getirirler. Burada gelin, gelin arabasından inmez bahşiş ister. Kayınbaba gelinine bir şey bağışlar ve gelin iner. Damat yüksek bir yerden gelinin üzerine şeker atar. Daha sonra beraber eve girerken içi buğday ve bozuk para dolu testiye kırarlar. Düğünden sonra gelin ve damat akrabalarının elini öpmeye giderler, kendilerine hediye verilir.

Cenaze töreni: Mahallede cenaze olduğunda kazanlarla gölden su getirilir, bu suyu getirirken hiç dinlenilmez. Ölen kişinin suyu bekletilirse vücudunun dinlenmeyeceğine inanılır. Etrafı kilimlerle gerilerek cenaze ortada yıkanır. Şimdi ise bu işlem cenaze yıkama araçlarında yapılmaktadır.

Cenaze defnedildikten sonra, cenaze evinde Kur'an-ı Kerim okunur. Komşular taziyeye gelirken yemek ve ekmek getirirler. Definden üç gün sonra cenaze evinde ölen kişinin ruhuna bişi yapılır. Ölümünün elli ikini gününde etin bedenden ayrıldığına

inanılarak mevlüt okutulur. Mevlütte yemek ikram edilir. Yemekte çorba (pirinç ya da mercimek), etli nohut yahni, pirinç pilavı ve helva ikram edilir. Ölen kişinin, her ölüm yıl dönümünde mevlüt okutulur, yemek ikram edilir.

Şekil 4.19. Pişi yapan kadınlar

Dini bayramlar: Bayramların kutsallığına inanılarak, bir hafta önceden baklava yapılır. Ev temizliği yapılır. Arefe günü mezarlıklar ziyaret edilir. Çocuklara hediyeler alınır. Bayram günü herkes birbiriyle bayramlaşır. Nişanlı olan aileler birbirlerine hediye alırlar. Eğer kurban bayramı ise erkek evinden kız evine kurbanlık hediye edilir.

Dini inanışlar: Mahallede 1983 yılında yapılmış cami, 2016 yılında yapılmış Kur'an kursu hizmet vermektedir.

Göktaş Mahallesinde hazırlanan çeşitli yöresel yemekler şöyledir:

Dolma: Sarmalık için asma yaprağı Mayıs ayı ortalarında toplanır. Üçü dördü katlanarak ipe dizilir, kurutulur, evin havadar yerine asılır.

Aküzüm, Çekirdeksiz üzüm, Burdur Dimniti'nin yaprakları tercih edilir. Gerektiği zaman diziden yeteri kadar alınarak suda haşlanır, sarma yapılır. Sarmanın içine pirinç, soğan, çeşitli baharatlardan katılarak yapılır. İsteyen sarmayı etli, isteyen etsiz yapar. Sarmaya 'dolma' denir.

Şekil 4.20. Dolma yapan kadınlar

Erişte: Bol yumurtalı hamurdan yufka büyüklüğünde açıldıktan sonra şeritler halinde kesilerek yapılan bir nevi makarnadır.

Şekil 4.21. Kış için erişte kesen kadınlar

Hamur dolması: Kalın bir yufka açılır. İki parmak genişliğinde şeritler halinde kesilir. Soğanla kavrulmuş kıyma bu şeritlere konularak rulo yapılır. Lokma lokma kesilir. Kaynar suya atılarak pişirilir. Üzerine kızarmış tereyağı dökülür. Ya da salçalı su ile pişirilir.

Şekil 4.22. Hamur dolması

Haşgeşli (Haşhaşlı) Ekmek: Mayalı hamurdan yufka açılır, üzerine sıvı yağla seyreltilmiş haşgeş sürülür ve rulo yapılır. Daha sonra üç dört parmak enliğinde kesilir ve fırında pişirilir. Burada haşhaş'a haşgeş denilmektedir. Kahvaltılarda yenilir ve misafir geldiğinde ikram edilir.

Şekil 4.23. Haşgeşli ekmek

Kaygana: Çarşı ekmeği düzgün kesilir ve yumurtaya batırılarak kızartılır. Üstüne şerbet dökülür. Tatlı olarak yenir.

Kurulmuş balık: Tuzlu olmaması için yağlı balıklar seçilir. İyice temizlendikten sonra balığın karnına iri tuzla doldurulur. Balık iri ise sırtına bıçakla çizikler atılır ve içlerine kalın tuz atılır. Sonra teneke ya da sırlı küp içine bastırılır. Ortalama kırk beş,

elli gün içinde yenecek duruma gelir. Balığın serin yerde saklanması lezzeti için önemlidir.

Yerken yazsa tuzsuz bol zeytinyağlı domates salatası ile kışsa tuzsuz patates salatası ile yenir.

Şekil 4.24. Kurulmuş balık

Ovma orbası: Hamur az bir unla iki el arasında ovularak ufalanır. Kaynar suya atılır. orba piŐince üzerine tereyağı dökülür.

akal helvası: Soğuk kış gecelerinde haşhaş, niŐasta, pekmezle pişirilen bir tatlıdır. Avuç içinde tereyağla kavrulmuş undan uzun köfte Őekli verilir, soğukta dondurularak yenir.

Şekil 4.25. akal helvası

Çapak dolması: Yağlı, havyarlı, genç irisi 4-5 kg ağırlığında olan çapak balıktan yapılır. Balık eylenir (temizlenir). Başı alınır. Kuyruğu da biraz kesilir. Karnı, bol naneyle pişmiş bulgur pilavıyla doldurulur. Fırında pişirilir. Pilavın kalanı yanına konulur, soğanla yenir.

Şekil 4.26. Çapak dolması

Çapak gömmesi: İri çapak balık bol közde karnı alındıktan sonra (havyar varsa durur) iyice gömülür. Bir buçuk iki saat bekletilir, pişmişse közden çıkarılır, tuza banılarak yenir.

Sıyırğa: Taze taneli fasulye haşlanır. Üzerine kızartılmış tereyağı konulur.

Topalak: İnce bulgurun içine su, yumurta, soğan, un ve baharatların katılır, yoğrulur bilye büyüklüğünde şekil verilir. Kaynar suya atılarak pişirilir.

4.1.4. Yakın yerleşim yerlerinde yaşayanların göktaş mahallesi hakkındaki görüşleri

Göktaş Mahallesi hakkında civardaki düşünceler ve önyargıları varlığını ortaya koyabilmek için mahallenin yakınlarındaki diğer yerleşim yerlerinde yaşayan kişilerle yapılan bire bir görüşmelerden derlenen ifadeler aşağıda anonim ve yorumuz olarak sunulmaktadır:

“Dini inançları bizimkiyle aynıdır fakat içlerinde farklı mezhepten olanlar da vardır.”

“Onlardan pek kız-oğlan alınıp verilmez. Genelde kendi içlerinden evlenirler.”

“Çok çocukları vardır. Çocuklarına karşı ilgisizdirler.”

“İçlerinde misafirperver olanları vardır.”

“Kendi tenlerine ait farklı bir kokuları vardır fakat bazıları da çok temizdir.”

“Yardımseverlerdir.”

“Onlar bohçacılık yaparlardı.”

“Perde, kumaş, çarşaf satarlardı. Evim yandığında bana bulduğunda ödemeli perde, çarşaf vs. vermişlerdi.”

“Genellikle düğünlerde çalgı işiyle uğraşırlar.”

“Sahipsiz gördükleri bahçelerden elma, meyve alırlar.”

“Düğünlerde oynamayı çok severler. Çok neşelilerdir. İnsanları eğlendirmeyi severler. Çok keyfine düşkündürler.”

“Köylerden hurda toplarlar.”

“Ten renkleri bize göre biraz daha karadır.”

“Dilencilik yaparlar. Bayramlarda et, kıyma vs. isterler.”

“Bizlere göre çok renkli, boncuklu giyinirler.”

“Şiveleri bize göre farklıdır.”

4.1.5. Mahalle halkının beklentileri ve kamudaki karşılığı

Yapılan görüşmelerden elde edilen bilgilere göre mahallede yaşayanların mahalleleri ve kendileri için beklentileri şu şekilde sıralanabilir:

- Alt yapı sorununun çözülmesi
- Yolların yapılması
- Tapuların verilmesi
- Gelir getirici faaliyetlere yönelik kursların açılması
- Park yapılması
- Derenin ıslah edilmesi
- Halk otobüslerinin her saat başı gelmesi
- İlgi
- Elektrik aboneliği olmayanlara abonelik verilmesi

Mahalledeki insanlar en çok alt yapı ve yollarının yapılmasını öncelikli olarak istemektedirler. Daha sonra öncelik sırasına göre, gelir getirici kursların açılması, tapuların verilmesi, park, otobüs saatlerinin fazlalaştırılması, elektrik aboneliği olmayanlara abonelik verilmesi ve mahallenin içinden geçen herkesin eline geçen çöpleri içine attığı derenin ıslah edilmesini istemektedirler.

Bu görüşmeler ve bilgiler doğrultusunda söz konusu beklentilerin kamudaki karşılığını belirleyebilmek amacıyla Eğirdir Kaymakamı Sayın Abdullah Akdaş ile bir mülakat gerçekleştirilmiştir. Sayın Akdaş'ın Göktaş'a ilişkin değerlendirmeleri şu şekildedir:

“Bizim Göktaş Mahallemiz 23 mahallemizden birisi, ama en uzak mahallemiz, bunun sebebi önceden köy olup sonradan belediye başkanı ve siyasilerin iknasıyla mahalleye dönmüş olmasındandır. Mahalle olması nedeniyle mahallenin ihtiyaçlarıyla belediye başkanlığı ilgilenmektedir. Köy olsa idi il özel idaresi, valilik ve kaymakamlık devrede olacaktı. Mahalli müşterek ihtiyaçları için alt yapı, üst yapı, içme suyu, sosyal tesis ihtiyacı, sokak iyileştirmesi, dere ıslahı, kanalizasyon işlerinin belediye sınırları içindeki muhatabı belediye başkanıdır. Bizim belediye başkanımız da yapıcı bir insandır. Şu anki en büyük sorunları tapularının verilmesi, tapunun verilmesi için de imar planının yapılması gerekiyor. Bunu da belediyenin yapması gerekiyor. İkinci sırada yollarının yapılması gerekiyor, bunu da belediyenin yapması gerekir. Üçüncü olarak içme suyu şebekesinin değişmesi gerekiyor, kilit parke taşları sıkıntısı var. Bizim yetkimiz orada sadece cami, okul ve Kur'an kursunun iyileştirilmesi konusundadır. Belediye başkanımız da yapıcı bir insan fakat imkânların

yetersizliğinden dolayı saydığımız maddeleri yapamayacağını söyledi. Muhtar ve ihtiyar heyeti ile görüştük mahalle tekrar köye dönüşürse istekleriniz daha kolay olur dedik, halk oylaması yapıldı ve tekrar köye dönüşecek. Ben bu mahalleye çok önem veriyorum. Bu mahallede yaşayan vatandaşlarımız Roman vatandaşlarımız. Roman vatandaşlarımız kendilerini üçüncü sınıf vatandaş olarak görüyorlar. Kendilerini devletten çok uzak görüyorlar. Öyle hissetmişler zamanında. Devletin her vatandaşına etnik kimliği ne olursa olsun eşit mesafede olması gerekir. Geldiğim ilk ayda okulun kalorifer sistemi yoktu onu yaptık, cami ile ilgili eksikleri tamamladık. Kur'an kursunun inşaatını başlattık ve bitirdik. Birtakım projelerimiz var, bu konuda mantarcılıkla ilgili de bir proje düşündük (şu anda İŞKUR aracılığıyla başlatılacaktır). Ayrıca Süleyman Demirel Üniversitesi işbirliği ile müzisyenlikle ilgili bir proje başlattık fakat sonuç benim istediğim gibi olmadı. Bu projede görev alan kişilerin turizm mekânlarında canlı müzik yapabileceklerini düşündüm. Muhtardan bu projeye katılan kişilerin bilgilerini alıp mekânlara söyleyip iş imkânı olabileceğini düşündüm.

Yine orda gençlerin madde bağımlılığından kurtulması için yapılması gerekenlerle ilgili emniyetle işbirliği içerisindeyim. Dediğim gibi burada yaşayan Roman vatandaşların bu ülkede yaşayan her insan gibi eşit, hür bir algıya sahip olmasını istiyorum.”

Mahalle, 28 Mayıs 2018 tarihinde yapılan halk oylaması sonucu tekrar köy statüsüne dönüşmüştür.

4.2. Analitik Bulgular

Bu bölümde sunulan bulgular, mahallede yaşayanlarla yapılan anketlerden toplanan verilerin analizine dayalıdır. Hanehalkına yönelik olarak hazırlanan anket formları mahalledeki 138 hanenin tamamına dağıtılmış ve 118'inden geri dönüşüm sağlanmıştır.

4.2.1. Demografik bilgiler

Araştırmanın bu bölümüne katılan 118 kişinin 61'i kadın ve 57'si erkek; bu kişilerin 100'ü anne veya baba (ebeveyn) ve 18'i de aileyle birlikte yaşayan anneanne/babanne

veya dededir (aile büyüğü). Görüşülen kişilere ait demografik veriler Çizelge 4.3’de sunulmuştur.

Çizelge 4.3. Görüşülen aile ferdine ait demografik bilgiler

		Frekans	Yüzde (%)
Aile ferdi	Ebeveyn	100	84,7
	Aile Büyüğü	18	15,3
Cinsiyet	Kadın	61	51,7
	Erkek	57	48,3
Yaş	20-30 yaş arası	35	29,4
	31-40 yaş arası	55	46,4
	41-50 yaş arası	17	14,3
	51 ve üzeri	11	9,0
Eğitim	İlkokul	93	78,8
	Ortaokul	25	21,2

Katılımcılar, en çok 31-40 yaş arasında (%46,4) dağılmakta ve büyük bir çoğunluğunun eğitim düzeyleri ilkököl (%78,8) seviyesindedir. Demografik veriler arasında en dikkat çekici özellik eğitim düzeyidir. Zira eğitim düzeyi tüm katılımcılarda ortaokul ve altıdır. Bu da Göktaş Mahallesiinde genel olarak düşük bir eğitim düzeyi olduğunu göstermektedir.

4.2.2. Kültürel ekoloji yargılarına ilişkin frekans dağılımları ve betimsel istatistikler

Katılımcıların demografik özelliklerini inceledikten sonra, ankette yer alan her yargının (değişkenin) yapısını öğrenmek için tanımlayıcı istatistiklerden yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında uygulanan anket formu ile elde edilen kültürel ekoloji yargılarına ilişkin frekans dağılımları ve betimsel istatistikler bu bölümde ele alınmıştır.

Ulaşım: Katılımcıların ulaşım ile ilgili sorulara verdikleri cevapların dağılımı Çizelge 4.4’de verilmiştir. Ulaşım ile ilgili verilen cevaplara göre, katılımcılar mahalleden şehir merkezine ulaşımın çok kolay olmadığını ve mahallenin şehirle ve şehrin önemli kesimleriyle bağlantısının kesik olduğunu düşünmektedir. Katılımcılar yerleşmede bir

ayrılmış yol olmasının yaşanabilirliği azalttığını düşünmektedir. Katılımcıların çoğunluğu yerleşmedeki yürüyüş yollarının oldukça dar olduğunu ve mahalledeki yolların engelli insanlar için uygun olmadığını düşünmektedir.

Dışarıdan mahalleye gelen kişiler, mahalleye gelebilmek için kolaylıkla araç bulamadıklarını, mevcut otobüs hizmetlerinin daha sık olması gerektiğini ve otobüs sefer saatlerinin uygun olmadığını, ulaşımda çok zaman kaybettiklerini düşünmektedirler.

Çizelge 4.4. Ulaşım ile ilgili sorular

		Kesinlikle katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Ort.	Ss.
Mahalleden şehir merkezine ulaşım çok kolaydır.	N	73	40	-	3	2		
	%	61,9	33,9	-	2,5	1,7	1,4831	0,781
Mahallenin şehrin kalanıyla bağlantısı kesiktir	N	5	-	11	49	53	4,2288	0,937
	%	4,2	-	9,3	41,5	44,9		
Mahallenin şehrin önemli kesimleriyle bağlantısı iyidir	N	65	42	6	1	4	1,6186	0,895
	%	55,1	35,6	5,1	0,8	3,4		
Yerleşmede bir ayrılmış yol olması yaşanabilirliği azaltmaktadır	N	6	5	8	49	50	4,1186	1,055
	%	5,1	4,2	6,8	41,5	42,4		
Yerleşmedeki yürüyüş yolları oldukça dardır.	N	3	-	1	56	58	4,4068	0,753
	%	2,5	-	0,8	47,5	49,2		
Mahalledeki sokaklar hareketliliğe izin vermektedir.	N	4	7	8	46	53	4,1610	1,020
	%	3,4	5,9	6,8	39	44,9		
Mahalledeki yollar engelli insanlar için uygundur	N	63	52	3	-	-	1,4915	0,550
	%	53,4	44,1	2,5	-	-		
Dışarıdan mahalleye gelen kişiler, mahalleye gelebilmek için çok kolay toplu taşıma aracı bulabilirler	N	95	23	-	-	-	1,1949	0,397
	%	80,5	19,5	-	-	-		
Mevcut otobüs hizmetleri daha sık olmalıdır	N	-	-	1	41	76	4,6356	0,500
	%	-	-	0,8	34,7	64,4		
Otobüsler, yoğunlukla uygun değildir	N	-	-	3	56	59	4,4746	0,550
	%	-	-	2,5	47,5	50		
Ulaşımda çok zaman kaybediyorum.	N	1	4	3	37	73	4,5000	0,781
	%	0,8	3,4	2,5	31,4	61,9		

Ekonomi: Katılımcıların ekonomi ile ilgili sorulara verdikleri cevapların dağılımı Çizelge 4.5’de görülmektedir. Cevaplarda büyük çoğunluk mahallede iş imkânının olmadığını ve işsizlik oranının yüksek olduğunu, çalışanların gelirlerinin memnun edici düzeyde olmadığını belirtmiştir. Çalışanların sektörel dağılımlarının dengeli olmamasına rağmen kadın çalışanların da bulunduğunu belirtmişlerdir.

Çizelge 4.5. Ekonomi ile ilgili sorular

		Kesinlikle katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Ort.	Ss.
Mahallede iş imkânı çöktür.	N	91	-	27	-	-		
	%	77,1	-	22,9	-	-	1,22	0,421
Mahallede işsizlik oranı yüksektir.	N	-	-	70	-	48		
	%	-	-	59,3	-	40,7	4,40	0,493
Çalışanların sektörel dağılımı dengelidir	N	54	-	56	8	-		
	%	45,8	-	47,5	6,8	-	1,61	0,613
Mahallede kadın çalışan çöktür	N	-	10	51	57	-		
	%	-	8,5	43,2	48,3	-	4,398	0,642
Gelirim beni memnun ediyor	N	71	-	42	1	4		
	%	60,2	-	35,6	,8	3,4	1,474	0,688

Eğitim: Katılımcıların eğitim ile ilgili sorulara verdikleri cevapların dağılımı çizelge 4.6'da görülmektedir. Eğitim ile ilgili verilen cevaplarda, katılımcıların büyük çoğunluğu mahalledeki eğitimi yeterli görmemekte ve taşınmalı eğitim sisteminin iyi olmadığını, taşınmalı sistemde gittikleri okulda çocuklarına iyi davranılmadığını düşünmektedirler. Ayrıca, mahallelerinde ortaöğretim kurumu olması gerektiğini ve eğitimin gerekli olduğunu düşünmektedir. Okumadıkları için pişman olduklarını belirtenlerin oranı yüksektir. Ayrıca büyük çoğunluk iyi bir meslek sahibi olmanın en büyük hayalleri olduğunu belirtmişlerdir.

Çizelge 4.6. Eğitim ile ilgili sorular

		Kesinlikle katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Ort.	Ss.
Mahallede eğitim hizmetleri iyi donanımlıdır	N	67		48	3		1,4576	0,549
	%	56,8		40,7	2,5			
Eğitimde taşınmalı sistem çok iyidir	N	47	63	3	2	3	1,7373	0,810
	%	39,8	53,4	2,5	1,7	2,5		
Mahallede ortaöğretim kurumu olmalı.	N		1	1	44	72	4,5847	0,559
	%		,8	,8	37,3	61,0		
Taşınmalı sistemde gittikleri okulda çocuklarımıza iyi davranılmaktadır	N	56	54	4	4		1,6271	0,713
	%	47,5	45,8	3,4	3,4			
Eğitim gereklidir	N		2	1	30	85	4,6780	0,582
	%		1,7	,8	25,4	72,0		
Okumadığım için pişmanım	N			2	52	64	4,5254	0,534
	%			1,7	44,1	54,2		
İyi bir meslek sahibi olmak en büyük hayalimdi	N	1	1	2	35	79	4,6102	0,654
	%	,8	,8	1,7	29,7	66,9		

Sosyal sağlık yardımı: Katılımcıların sosyal sağlık yardım ile ilgili sorulara verdikleri cevapların dağılımı çizelge 4.7’de görülmektedir. Katılımcılar, sosyal sağlık yardım ile ilgili sorulara verdikleri cevaplarda, katılımcıların tamamı mahallede kolay erişilebilen bir sağlık ocağı olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca, yaşlı yardımlarının yeterli olmadığı, yaşlılar için yeterli bir merkez bulunmadığını ve mahallenin sosyal hizmetler bakımından zayıf olduğunu düşünenlerin oranı da yüksektir.

Çizelge 4.7. Sosyal ve sağlık yardımları ile ilgili sorular

		Kesinlikle katılmıyorum	Kısmen katılmıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Ort.	Ss.
Mahalleden kolayca erişilebilen bir sağlık ocağı bulunmaktadır	N	118					1,000	1,00
	%	100,0						
Yaşlılara yardım hizmetleri yerleşmede eksik kalıyor	N	4		2	56	56	4,355	0,821
	%	3,4		1,7	47,5	47,5		
Yerleşme sosyal hizmetlerle iyi donatılmıştır	N		64	51	2	1	1,500	0,623
	%		54,2	43,2	1,7	,8		
Yerleşmede yaşlılar için fonksiyonları iyi olan bir merkez bulunmaktadır	N	67	49	2			1,466	0,594
	%	56,8	41,5	1,7				

Kamu hizmetleri: Katılımcıların kamu hizmetleri ile ilgili sorulara verdikleri cevapların dağılımı Çizelge 4.8’de görülmektedir. Katılımcılar verdikleri cevaplara göre, sokaklara yeterince bakılmadığını; çevrede çöp olduğunu, sokakları ve kaldırımların yeterince temiz olmadığını, çöp toplama hizmetlerinin yeterli olmadığını, çöplerin ayrılması ve geri dönüştürülmesi konusunda iyi bir donanıma sahip olunmadığını düşündükleri anlaşılmaktadır.

Katılımcılar mahallede terkedilmiş alanların az olduğunu, buna rağmen sokak aydınlatmalarının yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

Mahallede, insanların buluşabilecekleri bahçe/park olmadığı, dinlenmek ve yürümek için yeşil boş alanların yetersiz olduğu ve yeşil alanların iyi durumda olmadığı; yeşil alanların kötü insanlar tarafından kullanıldığı için tehlikeli olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu mahallede geç saatlerde dolaşıldığında kötü insanlarla karşılaşma riskinin fazla olduğu, huzur, mutluluk aradıklarını belirtmişlerdir.

Kurumsal hizmetlerden yeterince faydalanmadıklarını, alt yapı hizmetlerinin yeterli olmadığını, mahallede yer alan derenin ıslah edilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

Çizelge 4.8. Kamu hizmetleri ile ilgili sorular

		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Ort.	Ss.
Sokaklara yeterince bakılmamaktadır	N	1		3	79	35	4,245	0,583
	%	,8		2,5	66,9	29,7		
Mahallede pek çok terk edilmiş alan vardır	N	58	44	7	7	2	1,737	0,937
	%	49,2	37,3	5,9	5,9	1,7		
Çoğunlukla çevrede çöp vardır	N	4	17	2	54	41	3,940	1,119
	%	3,4	14,4	1,7	45,8	34,7		
Bu yerleşme toplanan çöpün geri dönüşümü ve ayrılmasında iyi donanımlıdır	N	69	40		7	2	1,584	0,899
	%	58,5	33,9		5,9	1,7		
Çöp toplama hizmetleri yeterlidir	N	68	39	5	5	1	1,5760	0,831
	%	57,6	33,1	4,2	4,2	,8		
Sokak aydınlatması çoğunlukla yetersizdir	N	3	10	3	49	53	4,178	1,009
	%	2,5	8,5	2,5	41,5	44,9		
Mahallenin sokakları ve kaldırımları yeterince temizdir	N	57	55	1	3	2	1,627	0,782
	%	48,3	46,6	,8	2,5	1,7		
Bir parka gitmek, şehrin başka kısımlarına gitmek demektir	N	1		4	62	51	4,372	0,837
	%	,8		3,4	52,5	43,2		
İnsanların buluşabileceği en azından bahçe/park vardır	N	76	42				1,355	0,480
	%	64,4	35,6					
Mahallede, dinlenmek ve yürümek için yeşil boşluklar vardır	N	56	62				1,525	0,501
	%	47,5	52,5					
Mahallede yeşil alanlar iyi durumdadır	N	54	45	2	13	4	1,881	1,102
	%	45,8	38,1	1,7	11,0	3,4		
Mahallenin yeşil alanları kötü insanlar tarafından kullanıldığı için tehlikelidir	N	5	13	2	65	33	3,915	1,058
	%	4,2	11,0	1,7	55,1	28,0		
Mahallede pek çok işçi sınıfı sakini vardır.	N	1	1	1	64	51	4,381	0,639
	%	,8	,8	,8	54,2	43,2		
Bu mahalledeki insanlar huzur, mutluluk ararlar.	N	5	4	6	63	40	4,093	0,951
	%	4,2	3,4	5,1	53,4	33,9		
Geç saatlerde mahallede dolaşmak kötü insanlarla karşılaşma riskini getirir.	N	1	12	1	59	45	4,144	0,827
	%	,8	10,2	,8	50,0	38,1		
Mahallede alt yapı hizmetleri yeterlidir	N	77	41				1,347	0,478
	%	65,3	34,7					
Mahalledeki derenin ıslah edilmesini istiyorum	N		1		42	75	4,618	0,537
	%		,8		35,6	63,6		
Eksiksiz kamusal hizmetlerden faydalaniyorum	N	55	53	3	2	5	1,720	0,932
	%	46,6	44,9	2,5	1,7	4,2		

Sosyal İlişkiler: Katılımcıların sosyal ilişkiler ile ilgili sorulara verdikleri cevapların dağılımı çizelge 4.9’da görülmektedir. Katılımcıların sosyal ilişkiler ile ilgili sorulara verdikleri cevaplara göre, mahalledeki insanların genellikle çok candan olduklarını, fakat insanların çok sosyal olmadıklarını düşünenlerin oranı yüksektir.

Mahalledeki komşular çoğunlukla çevrelerinde tanındıklarını, bütün insanların kendisinden çok başkalarını düşündüğünü belirtmişlerdir.

Mahallede çok yaşlı insan sayısının fazla olduğunu ve olduğunu belirtmişlerdir. Gençlerin ise birçoğunun yanlış yolda olduğunu belirtmişlerdir.

Çizelge 4.9. Sosyal ilişkiler ile ilgili sorular

		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Ort.	Ss.
Bu mahalledeki insanlar genellikle çok candandır	N	3	8	6	64	37	4,050	0,932
	%	2,5	6,8	5,1	54,2	31,4		
Bu mahalledeki insanlar genellikle çok sosyal değildirler	N	5	26	9	45	33	3,635	1,224
	%	4,2	22,0	7,6	38,1	28,0		
Mahalledeki komşular çoğunlukla tanımır	N				42	76	4,644	0,480
	%				35,6	64,4		
Mahalledeki bütün insanlar kendilerini düşünürler ve diğerleriyle çok az ilgilenirler	N	53	41	2	18	4	1,974	1,180
	%	44,9	34,7	1,7	15,3	3,4		
Mahallede pek çok yaşlı vardır	N	3	6	8	64	37	4,067	0,903
	%	2,5	5,1	6,8	54,2	31,4		
Mahallede pek çok yanlış yolda genç insan vardır	N	2	9	9	52	46	4,110	0,958
	%	1,7	7,6	7,6	44,1	39,0		

Yerleşime bağlılık: Katılımcıların yerleşime bağlılık ile ilgili sorulara verdikleri cevapların dağılımı Çizelge 4.10’da görülmektedir. Büyük çoğunluk mahallenin yaşamak için ideal bir yerleşme yeri olduğunu düşünmekte ve “bu mahalle şimdi benim bir parçamdır” diyebilmektedir. Mahallede duygusal yönden bağlı oldukları yerler olduğunu ve mahalleden ayrılmanın zor olacağını, bunun için de mahalleden

ayrılmaya sıcak bakmadıklarını belirtmektedirler. Fakat gençlerin büyük bir kısmının mahalleden kaçmaya meyilli olduklarını belirtmişlerdir.

Mahalledeki ailelerin çoğunluğu çekirdek aile olmakla birlikte geniş aile oranı da yüksektir. Mahallede sakin bir yaşam ritmi vardır.

Evlerin yapımında kullanılan malzemelerin günün koşullarına uygun olduğunu belirtmişlerdir.

Çizelge 4.10. Yerleşime bağlılık ile ilgili sorular

	N	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Ort.	Ss.
Yaşamak için ideal yerleşmedir	N		1	2	53	62	4,4915	0,581
	%		,8	1,7	44,9	52,5		
Bu mahalle şimdi benim bir parçamdır	N			7	59	52	4,3814	0,598
	%			5,9	50,0	44,1		
Mahallede duygusal yönden bağlı olduğum yerler vardır	N	2	3	3	64	46	4,2627	0,778
	%	1,7	2,5	2,5	54,2	39,0		
Bu mahalleden ayrılmak benim için çok zor olacaktır	N			10	39	69	4,5000	0,650
	%			8,5	33,1	58,5		
Bu mahalleden ayrılmaya gönüllüyüm	N	63	55				1,4661	0,501
	%	53,4	46,6					
Başka bir yer için bu mahalleden ayrılmaya gönüllü değilim	N				57	60	4,5128	0,502
	%				48,3	50,8		
Evlerimizin yapımında kullandığımız malzemeler günün koşullarına uygundur	N				72	46	4,3898	0,490
	%				61,0	39,0		
Bu mahallede çok az şey yapılabilir	N			4	70	44	4,3390	0,543
	%			3,4	59,3	37,3		
Genç insanlar bu mahalleden kaçmaya meyillidir	N		18	11	48	41	3,9492	1,028
	%		15,3	9,3	40,7	34,7		
Bu mahalle hareketlilikle doludur	N	46	45	2	15	10	2,1356	1,294
	%	39,0	38,1	1,7	12,7	8,5		
Mahallede sakin bir yaşam ritmi vardır.	N	2	6	3	48	59	4,3220	0,886
	%	1,7	5,1	2,5	40,7	50,0		
Mahallemizde aileler çekirdek ailedir.(anne-baba ve çocuklar)	N	3			53	62	4,5000	0,551
	%	2,5			44,9	52,5		
Mahallemizde aileler geniş ailedir	N	2	26		38	52	3,9492	1,218
	%	1,7	22,0		32,2	44,1		

Kültürel Aktiviteler: Katılımcıların kültürel aktiviteler ile ilgili sorulara verdikleri cevapların dağılımı Çizelge 4.11’de görülmektedir. Katılımcılar, mahalledeki kültürel girişimlerin az olduğunu ve boş zamanlarını geçirebilecekleri bir yerin bulunmadığını belirtmektedirler. Mahallede herhangi bir toplanma mekânının bulunmadığını ve bu tür bir mekânın olması halinde genç insanların sokaklardan ayrılıp bu mekânlarda toplanmasının yararlı olacağını düşünmektedirler.

Çoğunluk, cep telefonunun ve televizyonun çok faydalı bir iletişim aracı olduğunu düşünmektedirler.

Çizelge 4.11. Kültürel aktiviteler ile ilgili sorular

		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Ort.	Ss.
Mahalledeki kültürel girişimler çok azdır.	N			4	55	59	4,4661	0,565
	%			3,4	46,6	50,0		
Bir toplanma mekânının olması yerleşmedeki genç insanları sokaklardan toplar	N			5	51	62	4,4831	0,581
	%			4,2	43,2	52,5		
Toplanma mekânlarının eksikliği bu yerleşmede genç insanların boş zamanlarını geçirmelerine izin vermemektedir	N			4	65	49	4,3814	0,554
	%			3,4	55,1	41,5		
Mahallede, her zaman boş zamanlarını geçirebileceğin bir yer bulursun	N	48	67	3			1,6186	0,538
	%	40,7	56,8	2,5				
Televizyon çok faydalı bir iletişim aracıdır	N	3	9	5	64	36	4,0342	0,946
	%	2,5	7,6	4,2	54,2	30,5		
Cep telefonu çok faydalı bir iletişim aracıdır	N				54	64	4,5424	0,500
	%				45,8	54,2		

Ticari hizmetler: Katılımcıların ticari hizmetler ile ilgili sorulara verdikleri cevapların dağılımı Çizelge 4.12’de görülmektedir. Bu başlıktaki sorulara verilen cevaplarda, mahallenin yerel bir pazara yakın olmadığını, mahalleye ara sıra sebze meyve satan satıcıların geldiğini, bu satıcıların satış fiyatlarının normal piyasa değerinden fazla olmadığını belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu para harcayabilecekleri merkezlerin olmadığını düşünmektedirler.

Çizelge 4.12. Ticari hizmetler ile ilgili sorular

		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum	Ort.	Ss.
Mahalle yerel bir markete yakındır	N	72	45	1			1,5508	1,870
	%	61,0	38,1	,8				
Mahallemize ara sıra sebze meyve satan satıcılar gelmektedir	N				81	37	4,3136	0,466
	%				68,6	31,4		
Gelen satıcılar normal piyasa değerinden fazla fiyata satış yapmaktadırlar	N	66	41	8	3		1,5593	0,734
	%	55,9	34,7	6,8	2,5			
Param var ama ihtiyaçlarımı satın alabileceğim merkezler yok	N	7	35	3	41	32	3,4746	1,325
	%	5,9	29,7	2,5	34,7	27,1		

5. TARTIŞMA VE SONUÇLAR

Demografik bilgilere ait bulgular:

Araştırmaya katılanların demografik özelliklerine bakıldığında, katılımcıların büyük çoğunluğunu ebeveynler ve kadınlar oluşturmaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu 31-40 yaş arasında, eğitim düzeyleri düşük ve büyük çoğunluğunun ilköğretim düzeyinde eğitim aldıkları belirlenmiştir.

Ulaşım ile ilgili sonuçlar şu şekilde ele alınabilir:

Mahalle ile şehrin bağlantısı kopuk ve şehir merkezine ulaşımın zordur. Dışarıdan mahalleye gelen kişiler, mahalleye gelebilmek için kolaylıkla araç bulamamaktadır ve mevcut otobüs sefer saatleri uygun olmadığı için ulaşımda çok zaman kaybetmektedirler.

Ekonomi ile ilgili sonuçlar şu şekildedir:

Mahallede iş olanakları bulunmamaktadır ve işsizlik oranı yüksektir. Çalışanların sektörel dağılımlarının dengeli olmamasına rağmen kadınlar da işgücüne katılmaktadırlar.

Eğitim ile ilgili sonuçlar şu şekildedir:

Mahallede taşınmalı eğitim sistemi bulunmaktadır ve taşınmalı sistemde gittikleri okulda çocuklara iyi davranılmadığı düşünülmektedir. Mahallelerinde ortaöğretim kurumu olması gerektiğini düşünmektedirler. Anne ve babanın eğitim seviyesinin düşük olması ve mahalledeki çevre koşullarından dolayı eğitim seviyesi düşüktür.

Sosyal sağlık yardım ile ilgili sonuçlar şu şekildedir:

Mahallede bir sağlık ocağı bulunmamaktadır. Sosyal hizmetler yetersizdir.

Kamu hizmetleri ile ilgili sonuçlar şu şekildedir:

Mahallede sokaklara yeterince bakılmadığı, çevrede çöp olduğu, sokakların ve kaldırımların yeterince temiz olmadığı, çöp toplama hizmetlerinin yeterli olmadığı, çöplerin ayrılması ve geri dönüştürülmesi konusunda iyi bir donanıma sahip olmadıkları belirlenmiştir. Ayrıca mahalle sakinlerinin oturup buluşabilecekleri bir park/bahçe bulunmamaktadır. Mahalleli kamusal hizmetlerden yeterince faydalanamamaktadırlar.

Sosyal ilişkiler ile ilgili sonuçlar şu şekildedir:

Mahalledeki insanların genellikle çok candan olduklarını, akrabalık ilişkilerinin devam ettiğini, fakat mahalle halkı için yapılmış ortak buluşma noktası olmadığından sosyal-kültürel kursların olmamasından dolayı kişilerin sosyal olmadıkları tespit edilmiştir.

Yerleşime bağlılık ile ilgili sonuçlar şu şekildedir:

Mahalle halkı, Göktaş Mahalle'sinin ideal bir yerleşme yeri olduğunu, mahallenin kendilerinin bir parçası olarak gördüklerini, mahalleden ayrılmaya sıcak bakmadıklarını fakat gençlerin büyük bir kısmının işsizlikten dolayı mahalleden kaçmaya meyillidirler.

Kültürel aktiviteler ile ilgili sonuçlar şu şekildedir:

Göktaş Mahalle'sinde kültürel girişimlerin az olduğunu, boş zamanlarını geçirebileceği bir yer bulunmadığı belirlenmiştir. Mahalleliler, mahallede herhangi bir toplanma mekânının bulunmadığını ve bu tür bir mekânın olması halinde genç insanların sokaklardan ayrılıp bu mekânlarda toplanacağını; ayrıca cep telefonunun ve televizyonun çok faydalı bir iletişim aracı olduğunu düşünmektedirler.

Ticari hizmetler ile ilgili sonuçlar şu şekildedir:

Ticari hizmetler olarak değerlendirildiğinde, mahalle yerel bir pazara yakın değildir. Mahalleye ara sıra sebze meyve satan satıcıların gelmektedir. Paraları olsa bile acil ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri yakın bir tedarik merkezine sahip değildir.

Eğirdir Gölü, içerisinde ve çevresinde biyolojik ve kültürel değerleri farklı birçok canlıyı barındırmaktadır. Göl çevresinde yaşayan insanlardan olan Göktaş Mahallesi halkı bu mahalleye yerleşmelerinden itibaren balıkçılık, saz ve kamış kesimi, sepet örmeciliği gibi sulak alanın kendilerine sunduğu imkânlardan faydalanmaktadır. Etnik yapıları farklı olan mahalle halkı kendi kültürleri ile Eğirdir Gölü'nün sunmuş olduğu imkânları birleştirmişlerdir.

Göktaş Mahallesi'nde insanların günlük hayatta göle ne kadar bağımlı oldukları, göldeki değişimin mahallede yaşayanların yaşamlarını nasıl etkilediği üzerine çalışılmıştır. Göl, insanlara farklı yaşam biçimleri sunmaktadır. Bu alanda insanlar geliştirdikleri farklı ekonomik etkinlikler yolu ile gölle sıkı bir karşılıklı ilişki içerisinde bulunmaktadırlar. Mahalle halkı için yerleşmelerinden itibaren 1985 yılına kadar kerevit avcılığı geçim kaynağı iken ortaya çıkan mantar hastalığı sonucu, kerevit avcılığı 2000 yılına kadar yapılamamıştır. Eğirdir Gölünde 1970-1985 yılları kerevit ve sudak üretiminin en yoğun olduğu dönemlerdir (1983 yılı su ürünleri ihracat geliri 10 milyon dolar). Bu dönemde gölde kayıtlı kayıtsız 3000 civarında balıkçı teknesi belirlenmiştir. Gölde, 1997 yılındaki balıkçı tekne sayısı 98 olup, ihracat girdisi yoktur. Kerevitlerde görülen kerevit vebası hastalığının yanı sıra, yanlış avcılık politikaları, avlama araçlarının ve yemlerin seçiminin balıkçıların insafına bırakılması, Eğirdir Gölü'nün, Kovada Gölü ile birleştirilmesi, Kovada Hidroelektrik Santralinin varlığı, Eğirdir halkının geçim kaynağı olan elmacılıktan dolayı tarım ilacı ve gübre kullanımının göle etkisinden gölün ekolojik dengesi bozulmuş, göldeki balık popülasyonunun azalmasını tetiklemiştir. Ekolojik zenginlikler yönünden son derece hassas, yaşamsal ve ekonomik bakımdan çok önemli olan göl, insanların bilinçli/bilinçsiz müdahaleleri sonucunda geri dönüşümü olanaksız olan değişimlere uğratılmıştır. Bu değişim mahallede yaşayanların yaşam biçimlerini de derinden etkilemiştir. Gölde balıkçılığın yapılabildiği ve geçim kaynağının göl olduğu dönemlerde mahalleli çoğunlukla göl üzerinden gelir sağlarken gölün değişimi ile mahalledeki hemen hemen herkes göl dışından gelir sağlama yoluna gitmiştir. Ekilebilir ve kullanılabilir arazi olmadığından dolayı halk, mahalle dışında iş arayışı içindedir. Erkekler kış aylarında Antalya'ya giderek otellerde garsonluk ve inşaat işçiliği gibi işlerde çalışmakta, yazın mahalleye dönerek, müzisyenlik, elma toplama, soğuk hava depolarında elma seçimi, balık işleme tesislerinde çeşitli işler, bahçe budama ve inşaat işçiliği gibi gününbirlik işlerde çalışmaktadırlar. Bayanlar da eskiden

kayıklarla gölden avcılık yaparken şimdi müzisyenlik, elma toplama, soğuk hava depolarında elma seçimi, balık işleme tesislerinde ve ev temizliğine gitmek şeklinde aile ekonomisine katkıda bulunmaktadır.

Göldeki kerevit popülasyonu 2002-2006 yılları arasında artmıştır fakat ekonomik anlamda mahalleye katkısı olmamıştır. Mahallede çoğu kişi kayıtlı avcı iken günümüzde yeterli gelir sağlanmadığı ve bürokratik işlemlerden dolayı kayıtlı avcılık yapanların sayısı çok azdır.

Eğirdir Gölü, içerisinde ve çevresinde barındırdığı biyolojik ve kültürel değerleri ile ender bulunan alanlardan biridir. Göl her şeyden önce günlük yaşamlarında ekonomik anlamda göle bağımlı olan ve çeşitli şekillerde onu kullanan yerel halk için korunmalıdır. Gölün barındırdığı canlı hayatının devamı, gölden faydalanan insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri ve geleneksel yaşam biçimlerini devam ettirebilmeleri için gölün koruma - kullanma dengesine oturtulması gerekmektedir. Bunun için de en kısa zamanda gölün sürdürülebilir kullanımı yönünde, bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmış yeni projeler geliştirilmelidir. Bu alanların hem ekosistem içerisindeki fonksiyonları hem de insanlar için faydaları sürdürülebilirlik prensiplerine göre devam ettirilmelidir. Günümüzde sulak alanların kurutulması ya da kirletilmesi, hem ekonomik hem de sosyal birçok probleme sebep olmaktadır.

Göktaş'ın bölgedeki diğer kırsal alanlardan farklı olarak en büyük sorunu ve zayıf yanının, civardaki kötü şöhreti ve halkının sürekli bir işte çalışma konusundaki endişeleri olduğu düşünülmektedir. Söz konusu kötü şöhretin geçmişte yaşanan vakalardan çok önyargı ve tanımamaktan kaynaklandığı düşünülmektedir. Bunun yenilememesi halkın Göktaş dışında sosyal, ekonomik ve kültürel iletişimi ve ilişkiyi kurmasını engellemektedir. Bundan yetişkinler kadar çocuklar da nasiplerini almakta ve en temel hakları olan eğitimden uzaklaşmaktadır. Köyden şu ana kadar hiç kimse üniversite bitirmemiş ve beyaz yakalı olarak tabir edilen işlerde çalışanı yoktur.

Yapılan görüşmelerden kamu otoritesinin gayretlerinin olduğu ve bu yönde hizmetlerin sağlandığı anlaşılmaktadır. Hatta, halkın tabiatıyla uygun olması itibariyle müzisyenlik kursları düzenlenmiştir. Ancak, süreç ve sonuçlar istenilen şekilde olmamıştır. Burada esas olarak daha katılımcı yöntemlerle Göktaş için projeler ve

önlemler geliştirilirken Göktaş'ın doğru tanıtımı ve kötü şöhretinin ortadan kaldırılması ilk ve zorunlu bir adım olarak düşünülmektedir. Bunun sağlanması ile Göktaşlılar, genç nüfusları ve birlikte çalışma geleneklerinin güçlü olması özelliklerinden yararlanılarak, Eğirdir Gölü'ndeki olumlu gelişmeler doğrultusunda örgütlü bir şekilde tekrar su ürünleri faaliyetlerinde yer almaya yönelebilirler; peyzajın avantajlarından yararlanarak kırsal turizme yönlendirilebilirler.

Uzun ve zorlu bir süreç olan kırsal kalkınma çalışmalarında farklı bileşenlerin doğru bir şekilde ortaya konulması önlemlerin geliştirilmesinde büyük önem taşımaktadır. Bunun için tarım ekonomisi alanında kullanılan klasik yöntemlerin yanı sıra ve/veya onlarla birlikte çok disiplinli ve geniş kapsamlı bir yöntem olan kültürel ekoloji yaklaşımının teşhis ve planlama için yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Akşiray, F., 1961. Bazı Türkiye Göllerine Aşıl原因an Sudak (*Lucioperca sandra* cuv. et. al.) Balıkları Hakkında. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Hidrobioloji Araştırma Enstitüsü Yayınları, IV, 1-2, 104-113.
- Akturan, U., 2007. Tüketici Davranışına Yönelik Araştırmalarda Alternatif Bir Teknik: Etnografik Araştırma. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11, 237-252.
- Arayıcı, A., 2008. Avrupa'nın Vatansızları Çingenerler. Kalkedon Yayınları, 380 s, İstanbul.
- Arı, Y., Soykan, A., 2006. Kazdağı Milli Parkı'nda Kültürel Ekoloji ve Doğa Koruma. Türk Coğrafya Dergisi, 44, 11-31.
- Arı, Y., 2003. Manyas Gölü'nün Kültürel Ekolojisi: Tarihi Süreçte Adaptasyon ve Değişim. Türk Coğrafya Dergisi, 40, 75-97.
- Arı, Y., 2017. Çevresel Determinizmden Politik Ekolojiye: Son 100 Yılda Dünya'da ve Türkiye'de İnsan-Çevre Coğrafyasındaki Yaklaşımlar. Doğu Coğrafya Dergisi, 22, 1-34.
- Ateş, S., 2011. Julian Steward ve Karl Wittfogel İlişkisi: Antropolojik Bir İnceleme. Folklor/Edebiyat Dergisi, 17, 127-140.
- Aydın, M., 2011. Güncel Kültürde Temel Kavramlar. Açılım Kitap, 520 s, İstanbul.
- Balık, İ., Çubuk, H., Küçük, F., 2001. Karacaören-I Baraj Gölü *Carasius carasius* L. 1758 ve *Vimba vimba tenella* Nordmann 1840 Populasyonlarının Yaş. Ağırlık ve Boy Kompozisyonları ile Kondüsyon Faktörleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 4, 17-25.
- Bayrak, M., Karakoyun, S., Menengiç, M., Vatansever, H., 1991. Eğirdir Gölü Ekolojisi ve Ekonomik Su Ürünlerinin İncelenmesi Projesi (Proje Sonuç Raporu). Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü, Eğirdir.
- Bowler, P., 2001. The Environmental Sciences (Doğanın Öyküsü). Çev. Meltem M. İzdüşüm Yayıncılık, 372s, İstanbul.
- Bozkurt, V., 2004. Değişen Dünyada Sosyoloji-Temeller, Kavramlar, Kurumlar. Alfa Aktüel Yayınları, 408s, İstanbul.
- Butzer, K. W., 1990. The realm of cultural-human ecology: adaptation and change in historical perspective. B.L. Turner, et al. (Ed.). The Earth as Transformed by Human Action. Cambridge: Cambridge University Press.
- Butzer, K. W. 1994. Toward a cultural curriculum for the future: a first approximation, Re-Reading Cultural Geography. Kenneth E. Foot, et al. (Ed.). Austin: The University of Texas Press, 409-428s.

- Çepel, N., 1990. Ekoloji Terimleri Sözlüğü. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, 356s, İstanbul.
- Çepel, N., 1992. Doğa, Çevre ve Ekoloji ve İnsanlığın Ekolojik Sorunları. Altın Kitaplar Yayınevi, 248s, İstanbul.
- Çiğdem, A., 1997. Toplum Doğa Ve Eko-Politik Hareketler. Birikim Aylık Sosyalist Kültür Dergisi, 98, 96s,
- Çubuk, H., Çınar, Ş., Uysal, R., Çetinkaya, S., Özkök, R., Tümgelir, L., Yağcı, M., Erol, K. G., Ceylan, M., 2006. Beyşehir Ve Eğirdir Göllerindeki Ekonomik Balık Stoklarının Tespiti Ve Sürdürülebilirliklerinin Araştırılması. Tarım Ve Köyşleri Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Eğirdir.
- Dartma, B., 2005. Kur'an ve Ekoloji. Rağbet Yayınları, 160s, İstanbul.
- Elevli, B., 1998. Madencilik, Çevre ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu. Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, No:78, Sivas.
- Feyzioğlu, E., 2011. Ekoloji, Din ve İnsan. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 86s, Konya.
- Görmez, K., 1997. Çevre Sorunları ve Türkiye, Gazi Kitapevi Yayınları, Genişletilmiş 2. Baskı, Gazi Kitapevi, 168s, Ankara.
- Güvenç, B., 1984. İnsan ve Kültür. Remzi Kitabevi, 451s, İstanbul.
- İslam, B., 2000. Ekoloji Terimleri Sözlüğü. Birleşik Yayınları, 223s, İstanbul.
- Jordan-Bychkov, T.G., ve Domosh, M., 2003. The human mosaic: a thematic introduction to cultural geography. W H Freman Yayınevi, 384s, New York.
- Kocataş, A., 1997. Ekoloji ve Çevre Biyolojisi. Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Yayınları, 564s, İzmir.
- Kosswig, C., Geldiay, R., 1952. Eğirdir Gölü ve balıkları. Balık ve Balıkçılık. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Hidrobioloji Araştırma Enstitüsü Yayınları, 3(1), 3-16.
- Kışlalıoğlu, M., ve Berkes, N., 1990. Ekoloji ve Çevre Bilimleri. Remzi Kitabevi, 350s, İstanbul.
- Kışlalıoğlu, M., ve Berkes, F., 2010. Çevre ve Ekoloji. Remzi Kitabevi, 280s, İstanbul.
- Kolukırık, S., 2005. Türk Toplumunda Çingene İmgesi ve Önyargısı. Sosyolojik Araştırmalar Dergisi, Cilt 8, Sayı 2.
- Kolukırık, S., 2008. Türkiye'de Rom, Dom ve Lom Gruplarının Görünümü. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, 5, 143-153s, Ankara.

- Kolukırcık, S., 2009. Dünden Bugüne Çingeneler (Kültür, Kimlik, Dil, Tarih). Ozan Yayıncılık, 160s, İstanbul.
- Korkmaz, H., Gürbüz, M., 2008. Amik Gölü'nün Kültürel Ekolojisi. Marmara Coğrafya Dergisi, Sayı 17, 1-26s, İstanbul.
- Muslu, Y., (2000). Ekoloji ve Çevre sorunları. Aktif Yayınevi, 284s, İstanbul.
- Neyişçi, T., 2002. Ekoloji'de Tanım Anlayış Sorunları ve Karakulaklar. Bilim ve Ütopya Aylık Bilim, Kültür ve Politika Dergisi, Sayı 95, 96s.
- Öner, N., 2006. Ilgaz Dağı'nın Güney Aklarındaki Orman Toplulukları ve Silvikültürel Özellikleri. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 56.
- Plumwood, V., 2004. Feminizm ve Doğaya Hükmetmek. Çev. Başak E. Metis Yayınları, 288s, İstanbul.
- Sarıhan, E., 1970. Eğirdir Gölüne Sudak Balığı (*Lucioperca lucioperca*) İlave Olduktan Sonra Meydana Gelen Biyolojik ve Ekonomik Değişiklikler. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Hidrobiyoloji Araştırma Enstitüsü Yayınları, Seri B, Cilt VI. 3-4s, 33-40s.
- Steward, J. H., 1955. Theory of Culture Change: The Methodology of Multilinear Evolution, 244s, University of Illinois Press, Urbana.
- Sutton, M. Q., ve Anderson, E. N., 2014. Introduction to Cultural Ecology. 419s, Lanham, AltaMira.
- Şimşek, O., 2016. Alternatif Bir Ekolojik Yaşam Modeli: TaTuTa (Ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi, Tecrübe Takası) Projesi. Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 143 s, Sivas.
- TAGEM, 2017. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Su Ürünleri Avcılığı.
- TDK, 2019. Türk Dil Kurumu. <http://www.tdk.gov.tr/>, Erişim tarihi: 19.03.2019.
- Tezcan, M., 1997. Kültürel Antropoloji. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 232s, Ankara.
- Tosun, O., ve Didar, E., 1983. Tarımsal Ekoloji. Ankara Üniversitesi Yayınları, Sayı 106, 95s, Ankara.
- TÜİK, 2018. Türkiye İstatistik Kurumu, <http://www.tuik.gov.tr>, Erişim: 05.11.2018.
- Ünaldı, H., 2012. Türkiye'de Yaşayan Kültürel Bir Farklılık: Çingeneler. Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, Sayı 1, 615-626s.

Yeğen, V., Balık, S., Bostan, H., Uysal, R., Bilçen E., 2006. Göller Bölgesindeki Bazı Göl ve Baraj Göllerinin Balık Faunalarının Son Durumu. I. Balıklandırma ve Rezervuar Yönetimi Sempozyumu, 7-9 Şubat, 129-140s.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Şekibe ŞANAL
Doğum Yeri ve Yılı : Eğirdir, 1976
Medeni Hali : Evli
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : sanalsekibe@gmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Eğirdir Lisesi, 1993
Lisans : GOPÜ Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü / Tokat, 1998

Mesleki Deneyim

1. 2004- 2008 Yılları arasında Soğuk Hava Deposunda Sorumlu Yöneticilik
2. 2008- 2011 Yılları Arasında S.S. Eğirdir Fidancılık Koop. Sorumlu Yöneticilik
3. 2011- 2016 Yılları Arasında Soğuk Hava Deposunda Sorumlu Yöneticilik

Sertifikalar

1. Kamuda Bilirkişilik
2. Tarımsal Yayım ve Danışmanlık